

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Multămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
90 fileri.
Manuscripte nu să inape-
lază.

Jubileul Universității din Iași.

Arad, 25 Septembrie.

Anul trecut, când era să se sărbeze cincantenarul universității din Iași, am înregistrat și noi această știre, care ne umpluse inima de bucurie. Ne făcusem atunci interpretii sentimentului public dela noi, când ne-am dat cea mai caldă adesiune la această idee și am îndemnat cercurile noastre culturale, ca să ia parte, în număr cât de mare, la serbările ce se pregătesc. Întâmplarea a voit însă atunci, ca lucrurile să iasă altfel. Motive, neatârătoare de Ieșeni, i-au silit să amâie jubileul universității pentru mai târziu. Și acel târziu nu era departe. Pe cum aflăm din presa din regat, acele sărbători vor avea loc la sfârșitul lunii acesteia, în zilele de 26, 27 și 28 Septembrie.

Vedem din informațiile primite până acum, că toate măsurile necesare sunt luate, că programul din anul trecut se menține și că M. Sa Regele, sau eventual Prințul moștenitor vor lua parte la acest jubileu, cu atât mai mult, că manevrele regale se fac anul acesta în jurul Iașilor. O clipă binevenită va fi, în armonia asta, și vizita unui șir de reprezentanți ai universităților apusene, profesori iluștri din Viena, Cernăuți, Praga, Berlin și Paris, a căror sosire a fost anunțată.

După credința noastră, nu mai încapă nici o îndoială, că vestea acestui jubileu va avea și acum cuvenitul răsunet și că cei chemați dela noi, nu vor întârzia de loc a se osteni până în capitala de odinioară a provinciei Moldovenilor, pentru a nu lipsi dela această serbătoare, comună tuturor Românilor. Când mai anul trecut am pornit și noi o propagandă pentru Iași, am făcut-o nu numai din motivul, că orice triumf al învățământului românesc nu mai constituie ceva parțial și că orice val de cultură se revarsă asupra tuturor Românilor, ci în cazul acesta concret ne-a condus și un motiv istoric al culturii noastre, cu totul special.

Ne aducem încă odată aminte de trecut și ne gândim la istoria școalelor din Iași, pentru cari dascălii noștri, străbunii și părinții noștri au lăsat pe acolo toate rodirile muncii lor intelectuale. Facem o iecană a vremilor triste, prin cari trecuse această îmbelșugată provincie, bătută de toate hordele barbare și bântuită și ea în cercurile superioare de cultura livantină. Câte schimbări și progrese de atunci. Cât de primitive erau stările școlare, când bătrînul apostol al învățământului, Gheorghe Asachi a descălecat la Iași cu cei câțiva profesori ardeleni și cât de repede s'au avântat școlile seminariale mai întâi și pe urmă însăși universitatea, prin legătura asta a profesorului ardelen, unit cu cel

din Moldova. Cine va uita vre-odată, atât în Moldova, cât și aici la noi, că unul dintre întemeietorii cei mai pregătiți și cei mai muncitori ai acestor înalte instituțiuni ieșene a fost figura istorică a lui Bărnuțiu, idealul de unitate în conferința sa dela Blajul din 1848 și același ideal rămas până la sfârșitul tragic al activității lui la școlile din Iași. Ne-avem deci ceva sfânt, ceva meritos în istoria școalelor vestite și trebuie să ne facem și noi o datorie cucernică pentru amintirea lor și să ne împreunăm cu toții glasul la prăznuirea celor ce le-au dat temelia.

Este în sărbătoarea asta dela Iași ceva ce ne atrage îndeosebi. Constatăm, că în timpul din urmă începe și în viața noastră publică deșteptarea unui interes mai mare pentru principiul unității culturale. Istoricii de seamă vin și recunosc dreptatea acestui principiu, pe cari unii pornesc să'l batjocorească. Adunări, ca cea dela Blaj și cea recentă dela București, au fost de asemenea niște probe alese, de accentuarea pe o linie largă a ideii de înfrățire culturală. Iar serbarea dela Iași nu poate fi decât și ea o completare a acestor manifestări. Ca să luăm o pildă dela părinții noștri, propoveditori prin Moldova și ca să admirăm la ce avânt s'a ridicat astăzi învățământul superior în România liberă și cu câtă mândrie poate sta alături de țările apusene, ne arătăm dorința aci, ca societățile noastre

FOITĂ ORIGINALĂ A ZIARULUI "TRIBUNA"

Primăvară.

De Al. Ciura.

(Sfârșit).

X.

La câteva zile, când zidul școlii era să fie pus sub coperiș, eși și el, să vadă bucuria zidarilor. Clădirea era împodobită cu ramuri verzi și pălerul închina de sus un păhar în cinstea ctitorului.

— Să trăești, domnule, și atâta rău!...

Înghiți băutura dintr'un răsuflet și asvârli păharul, care se sfărâmă de pietre cu un clinchet de argint. Ceilalți lucrători închină și ei — și oamenii se adunau tot mai numeroși în preajma lui. Drumetrii din satele învecinate se opriau, dând binețe, rămânând cu pălăriile în mână, cu ochii măriți de admirație. Copiii zburdau prin praful uliții și rîndnicii spintecau văzduhul în zig-zaguri îndrăznețe.

Bătrînul privea zidirea și inima i-se bătea mai cu putere în piept. Avea senzația, că se desprinde ceva din el, ridicându-l cu sine, în slavă.

Se simțea tânăr, fericit, puternic!

Îi venea să îmbrățișeze pe acești țărani cu fețele arse de soare, cu trăsuri îndurerate. Îi venia să le mulțamească în gura mare, pentru bucuria ce i-au pricinuit-o, dându-i prilej să fie dornic și îndurător, cum nu fusese înainte, niciodată.

Se gândia cu inima strînsă de bucurie, la surprizele ce le rezervase pentru acești oameni buni

și năcăjiți, cari muncesc și rabdă și tac... Făcuse, așa, o aluzie părintelui, dar acesta nu-l înțelese. I-se părea prea mare vorba, decât s'o poată crede în întregime.

— E mai bine, să'l lase în nesiguranță. Și când el va fi mort, când vor deschide testamentul, vor rămânea încremeniți cu toții, binecuvântând țărina ce îl acopere...

Un vânt rece trăgea dinspre gară.

Își încheie paltonul, grăbi spre casă și se puse în pat.

Îi venia, că de acum poate să se odihnească în deplină liniște: își isprăvisese misiunea!

Rămase câteva zile în pat, fără să simtă dureri. Abia câte o umbră de răceală îl încerca, prin șira spinării. Se învăluia mai bine în straie, și răsfoia prin cărți, pe cari le citise de mult. Apoi se țara la geam și privea la clădirea școlii, care se ridica mândră peste coperișele de stuh, ce se ocrotiau la umbra ei.

Într'o zi, când dascălul îi aduse gazetele, observă că acesta avea un zâmbet cu înțelesuri.

— Ce-i dascăle?

— Bine, domnule! Când sfințim școala?

— O să vedeți d-voastră, ăștia mai tineri... pe mine mă dor toate oasele și nu m'ăș mișca bucuros dintre perne...

Dascălul îi zise, la eșire:

— Cetește gazetele, domnule!

Frunzări prin ele, și rămase de odată, entremurat de o emoție puternică: pe pagina unei gazete pentru popor își văzu fotografia, alături de aceea a școlii, iar dedesubt cu litere mari: un binefăcător al țaranilor.

I-se umeziră ochii.

Se gândia la șiretlicul, ce vor fi întrebuițat acești oameni, până să'l fi putut fotografia, la cele câteva date biografice, pe cari i-le stoarseră cu mare greu, vorbă de vorbă.

Se gândia la miile de oameni, cari vor sta acum cu gazeta în mână și vor rămânea cu privirea ațintită asupra fotografiei lui.

Într'un târziu esclamă dus pe gânduri:

— Vanitate omenească! Te amesteci până și în lucrările cele mai curate!

Seara, înainte de culcare, simți că i-se taie picioarele; i-se făcu negru înaintea ochilor și o povară mare îi strivea coșul pieptului.

Trimise servitoarea în grabă, după părintele, întinzându-se în pat. Un flutur mare, cu aripi întunecate fâlfăia speriat în jurul lămpii.

Când cei doi bătrâni rămaseră singuri, prootul îi prinse mâna cu blândețe. Privi în ochii înfrigați ai bolnavului, cari aveau scelipiri de oțel. Era par'că suprema încercare de a concentra pentru câteva clipe, duhul de viață.

— Știu că totul s'a isprăvit, începu bolnavul. Moartea e aci la geam; are să intre îndată ce'l deschid... Nu umbla cu mângăieri deșarte... m'am obișnuit cu gândul acesta de mult. Dumnezeu mi-a lungit zilele, să vad și eu bucuria de azi a sătenilor; altfel aș fi murit mai de mult, dar nădejdea acestei zile mă amăgia. Ce frumoasă e aceasta zi, cea din urmă... Deschide geamul!

Bolnavul fu zguduit de un puternic cutremur: — A venit moartea! Vezi cum pălpăie flacăra lămpii, cum se rînjește la mine capul de moarte al fluturului negru... Puțin lucru are de isprăvit

culturale, în frunte cu „Asociațiunea”, să nu uite a-și face datoria și a trimite reprezentanți la această frumoasă serbare de recunoștință a muncii și a românismului.

Justh între alegători. Duminică și-a ținut deputatul cereului Macău, Iuliu Justh mult anunțata dare de seamă, în fața unui public de câteva mii de oameni. De sine înțeles că Justh, care e conducătorul campaniei obstructioniste a ținut înainte de toate să justifice punctul de vedere al obstruanților. A arătat că în cameră singur partidul lui cere votul universal, ignorând astfel cu desăvârșire pe deputații naționaliști al căror partid fără îndoială că cere cu mai multă sinceritate decât d. Justh înfăptuirea acestei reforme salutare. Vorbind despre adresele de aderență pe cari municipiile le votează guvernului, a arătat că acele n'au nici o valoare morală, fiind smulse municipiilor cu presiune. Despre noul ministru de război, cavalerul de Auffenberg, a spus că are o mentalitate periculoasă pentru integritatea constituției ungare, ceea ce ministrul a dovedit cu prisosință în recentele lui declarații acordate publicității. La sfârșitul cuvântării sale, Justh, a vorbit despre votul universal, pe care-l măneste nu principiului de egală libertate constituțională a tuturor neamurilor din Ungaria, ci dezideratului prejudicios al supremației ungurești.

Mărturisim și de data asta că mentalitatea dlui Justh nu ne surprinde, ceea ce ne uimește însă e că unii din oamenii noștri politici tot mai speră să afle puncte de atingere între mentalitatea noastră și cea a omului indicat să ne fie veșnic dușman politic.

Camera. Intr'o monotonie desăvârșită s'au continuat și astăzi votările nominale. Atât incintă cât și culoarele au fost pustii și nici o „senzație” la ordinea zilei n'a tulburat liniștea atmosferei de plictiseală. Pentru mâne aceeaș perspectivă, de activitate parlamentară.

cu mine... Mă ia de mână... și atunci mi-se închid pleoapele și eu rămân galbin întins între perne. Și din trupul acela al mortului, se ridică căldura, voința: sufletul meu, și se înalță încet-încet în slavă...

Bătrînul preot începu să murmure încet rugăciunea la eșirea sufletului.

— Acolo — continuă bolnavul — acolo, în scri-nul dela picioarele patului e un plie mare galbin. S'aduce pe notarășu, când oi muri și să-l deschideți. Am lăsat o sută de mii pentru biserică... și dascălului să-i faceți plată și copiilor săraci să le dați haine și cărți pe cei ce n'or fi având pe ni-meni, și îi veți găsi pe drumuri, să-i ocrotiți în casa aceea mare de care scriu în testament; să-i ocrotiți, să creșteți oameni din ei, că și copiii cei lăpădați, copiii nimănuși, încă sunt făpturile lui Dumnezeu... Și eu am fost asvârlit într'o margină de șanț, dar Dumnezeu n'a vrut să mă prăpădesc ca un câne...

Din cele patruzeci ori șaiszeci de mii să faceți casa aceea, pentru copiii lăpădați. Și o să mai rămână parale destule!

Părintele se uită speriat la bolnav. Aiura; nu mai încapă nici o îndoială, că aiura. De unde atâta amar de ban? Și de unde și până unde povestea cu copiii lăpădați, cu casa aceea mare?

Bolnavul încercă să se ridice, dar nu izbuti. Intinse mâna osoasă, într'un gest solemn.

— Părinte... dacă va veni o doamnă mare, o femeie bătrînă, în haine cernite, să-i spui de povestea feciorului de țaran și a contesei, ce a fugit în lume, și despre copilul ce a fost lăpădat. Să-i spui, să moară și ea în pace, căci copilul a iertat-o!

Bolnavul izbucni în plâns cu sughituri. Preotul nu înțelegea nimic din cele ce-i spu-

Noul ministru de război.

— Apponyi și dreptul public unguresc. —

Am arătat în unul din numerele trecute cum generalul Auffenberg a ajuns la cârma ministerului comun de război în urma stăruințelor moștenitorului de tron, care do-rește ca cel puțin în această parte a conducerii monarhiei să fie stăpân desăvârșit. Dorința aceasta a Al. Sale Francisc Ferdinand omeneste este pe deplin justificată și tocmai din pricina aceasta, prin ajutorul Maj. Sale Impăratului, ea a putut să-și și găsească calea constituțională potrivită. Schönaich a plecat dându-și locul, după toate formele constituționale, lui Auffenberg omul în care moștenitorul de tron își depune toată încrederea, că va realiza reforma armatei noastre comune după principiile preconizate de El. Amestecul acesta „anticonstituțional” al moștenitorului de tron, se înțelege, a trebuit să bage în spărietă pe iubiiții noștri compatrioți unguri. Auffenberg, omul moștenitorului de tron?! Presa ungurească, cum a mirosit așa ceva a și început să se tânguie, să amenințe, să facă aluzii subțiri la adresa viitorului monarh. Încă înainte de a se ști pozitiv cine va fi urmașul lui Schönaich, când se colporta numai vestea despre venirea lui Auffenberg, ungurii cu o vădită neliniște își manifestau nemulțămirea față de el. Il făceau „dușman al națiunii ungurești” (mă rog, nu știe ungurește!) și-i atribuiau fel de fel de intenții potrivnice „națiunii.”

Intr'o atmosferă astfel pregătită a trebuit să-și facă apariția în politica țării noul ministru de război. Neapărat că orice om, ori cari i-ar fi vederile lui, în astfel de împrejurări trebuie să-și netezească calea aruncând un calmant în gura oamenilor cari spumegă de mânie. Ministrul Auffenberg s'a executat deci și el și a făcut în „Neue Freie Presse” declarații de simpatie față de poporul unguresc „al cărui tip îi este deosebit de simpatie”, pe care el îl cunoa-

nea; își făcu cruce, gândindu-se cu groază: „Doamne sfinte! O fi nebunit!”

Ci bolnavul suridea par'că dintre pernele albe, cu un zâmbet ce vine de dincolo de lume.

Mâinile îi căzură dealungul trupului și ochii i-se deschiseră pentru cea din urmă dată. O scăpărare stranie, ca de ghiță, licărea în fundul orbitelor.

Li potrive lumina de ceară între degete, scoase cartea și ceti deslegarea. Își șterse apoi lacrimile și privi încă odată chipul mortului, cu înduioșare. I-se părea așa de blând, așa de mititel acest bătrîn adunat, cu mânuțele mici și străvezii ca ale unui copil. Și zâmbetul acela luminos împrejmuia fruntea ieșită înainte și umerii obrazului, pătați de o roșată spălăcită.

Fluturul înconjură odată capul mortului, făl-făi din aripi deasupra luminiței de ceară — și sbură prin geamul deschis, în seara plină de mi-resme și de visuri, ridicându-se în slavă...

ște încă de pe când era comandantul brigăzii din Győr. Mai mult, Auffenberg și-a ținut de datorie să se pronunțe și asupra aspirațiilor ungurești în armata comună, pe cari el le crede „realizabile întru cât permit considerațiile tehnice ale armatei”. Dar curtuazia noului ministru amers atât de departe încât el a abzis și de titlul de până acum al miniștrilor comuni de război. Auffenberg nu s'a mai numit „Reichskriegsminister” ci pur și simplu „Kriegsminister”.

Ce desiluzie însă?! Bietul soldat, caval-ler și sincer, a uitat un mare lucru, a uitat că există în această lume un drept public unguresc și un strașnic apărător al lui, un al doilea drept public în persoană, contele Albert Apponyi, care stă la pândă și de câte ori sacrosanctul drept este vătămat își ascute mult grăitoarea-i limbă întru apărarea lui. Ministrul Auffenberg, omul moștenitorului de tron, a uitat că declarațiile lui, oricât ar fi de drăguțe, constituie un atac împotriva dreptului public unguresc, care de o groază de vreme este singurul cal de bătaie al ungarilor; a uitat că aceste partide recrutate din urmașii degenerați ai nemeșilor lui Verböczy sunt făcute anume să sucească în fel și chip toți paragrafuli dreptului public. Fac obstrucții, se încaieră, se înduioșează și jertfesc ori și ce numai să câștige ceva pe terenul dreptului public. Nu știa că acel om politic ungar căruia i-a succes să stoarcă din Viena o denumire nouă, pe placul „națiunii”, în terminologia dreptului public unguresc, poate să se întoarcă cu orice pretenții a-casă, căci „națiunea” îl va primi cu osanele, îl va sărbători și-l va face erou național. ~~Ce mi-e mie, sufragiul universal, își zice focosul patriot ungar, când eu pot de astăzi înainte să-i zic: „Reichskriegsminister”-ului „Cs. és kir. közös hadügyminiszter.~~

A uitat Auffenberg de toate aceste, căci poate că se răsândea și nu da prilej interpelării de Sâmbătă a contelui Albert Apponyi, care și-a mai câștigat un titlu de glorie prin o nouă vorbărie adusă pe cel mai profund bariton. Căci iată ce zice ilustrul candidat de profesor de drept public la universitatea din Budapesta:

— Mai ales în fața acelor factori, cari în urma situației lor oficiale tratează chestiuni ungurești nu poate să fie important, dacă iubesc pe unguri ca indivizi sau ca rasă, dacă le sunt simpatici sau nesimpatici; ne bucurăm foarte mult dacă le suntem simpatici, dar însemnătatea lucrului stă în aceea, cum știu ei să se împace cu situația de drept public a Ungariei ca stat independent și a națiunii ungurești, ca națiune unitară și independentă. Din declarațiile dlui ministru Auffenberg, dă-rere, tocmai contrarul se pare a rezulta, pentru că, mă rog, în cercurile înalte militare domnește un astfel de spirit, în urma căruia așa se vorbește despre rasa ungurească, numai ca despre o anumită rasă, ca despre oricare rasă din monarhie, ca „Reichskriegsminister” trebuie să te porți bine.

Și continuă contele Apponyi în aplauzele camerei despre denumirea noului ministru de război, „pe care dacă-l numim numai simplu, ministru de război, fără nici un atribut, atunci nu știm al cui ministru este el.” La urmă, apoi după o astfel de grea echilibristică de gândire contele Ap-

Dr. DUMITRU POPA

Medic universal. Fost medic de clinică și spital.

Specialist în morburile interne, de femei, de copii și de urechi.

— ARAD —

Strada Petőfi (lângă gimnaziu) Nr. 10.

Consultațiuni: 11—12 ore a. m. și 1/23—5 ore p. m.

ponyi face grava interpelare: „Avut'a domnul ministru prezident cunoștință... dacă da, pentru ce”... etc. etc.

Nu ne vom năzui să spulberăm noi argumentațiile șubrede ale lui Apponyi în privința aceasta. La urma urmelor nici nu ne interesează cum vreau ungerii să denuiească pe ministrul de război. Ținem însă să arătăm, că din svârcolirile ungerilor și chiar și din declarațiile ministrului Aufferberg orce om putea să scoată o constatare vrednică de reținut: Moștenitorul de tron și-a impus punctul său de vedere în ceea ce privește armata, iar ungerii au de ce să teme. Aufferberg deși iubește „tipul unguresc” câtă vreme va fi el la putere nu va permite să se mărească pretențiile ungurești asupra armatei comune dacă până la limita pe care „o permit considerațiile tehnice.”

Tot ce am vrea însă noi să știm, este, că schimbarea reformelor militare, care vedem că se anunță, va aduce cu sine și o schimbare a acelor puncte vătmătoare pentru noi naționalitățile. Am vrea să știm dacă greșelile unui maghiaron ca Schönaich vor putea fi reparate cel puțin acum în ceasul al unsprezecelea. Tulburarea ungerilor și discretele semne ce se dau, parcă ne-ar îndreptăți să nădăjduim.

Scrisori din București.

Agitațiile Dobrogenilor. — Cum s'au acordat drepturile în Dobrogea. — Procedeu neromânesc. — Cereri de îndreptare a greșelilor.

București, 11 Septembrie.

De câțiva timp presa a început să discute cu aprindere modul cum s'au acordat drepturile politice în Dobrogea. Ca totdeauna la asemenea ocaziuni, s'au făcut greșeli, de pe urma cărora o seamă de oameni, deși în conformitate cu legea, au să sufere multe neajunsuri. Nu este vorba de străinii, cari au căutat să se strecoare fără de nici un drept în cetățuia românească. Nu este vorba de Oveii, Bulgarii și Grecii, cari au căutat să profite de ocazie spre a se vedea înarmați cu toate drepturile cetățenești și a-și putea continua munca de subminare a intereselor noastre naționale. Față de aceștia comisiile instituite în primăvară au fost poate prea indulgente. Este vorba de acei Români neaoși cari, din capriciul unor susceptibili membri ai comisiilor, s'au trezit că li-se refuză dreptul de cetățeni români.

În această categorie cad o seamă de macedoneni și foarte mulți transilvăneni stabiliți în Dobrogea. După legea votată și promulgată, ori ce Român, de ori unde ar fi el, va fi recunoscut de cetățean dobrogean de îndată ce va face o declarație, prin care renunță la protecția străină și cere să fie recunoscut ca cetățean român. În prima ei redactare, legea cerea ca respectivul să aibă proprietate rurală sau urbană. Grație stăruințelor dlui deputat Sasu, originar din Săcele, această condiție a fost înlăturată cu ocazia votării legii, care s'a modificat în sensul că Românii vor fi recunoscuți și fără a avea vre-o proprietate. Cu ocazia revizuirii cererilor de înscriere în listele electorale și a examinării actelor, comisiile instituite atât la Tulcea, cât și la Constanța, în loc de a fi cât se poate de încrezătoare în sentimentul Românilor, cari, conform legii, cereau favorurile unui drept, au fost de multe ori mai îngăduitoare cu străinii, cari numai sentimente românești nu pot avea. Astăzi, grație acestui neromânesc procedeu, o seamă de Români nu se pot

bucura de favorul unei legi aduse mai ales pentru ei, în timp ce mulți străini au pătruns în listele electorale.

Ori ce Român din provincii, odată stabilit în țară, se identifică cu interesele fraților de aici, se identifică cu interesele țării, pe care nu o consideră niciodată drept patrie adoptivă, ci ea pe adevărata lui țară, pentru care muncește cu drag, de viitorul căreia leagă viitorul urmașilor lui. Ba, dacă noi ardelenii avem ceva de observat, este tocmai faptul că acești frați plecați din mijlocul nostru de multe ori uită de locul de unde au pornit, de cei rămași în urmă, rup cu dâșii ori ce legături și uită de îndatoririle, ce le au față de lupta grea pe care o duc cei de acasă.

În Dobrogea de pildă avem câtova mii de mocani seceleni, cari au uitat de îndatoririle față de instituțiile culturale din satele lor lăsate pradă atacurilor străine. Acolo unde s'au stabilit, deși poate s'ar fi găsit alt-unde mijloace, iar de ajutorul lor era nevoie acasă, ei au ridicat din averea lor bisericii, au ridicat și înzestrat școale, au sprijinit ori ce mișcare culturală locală. Și doar aici era statul, care ar fi putut să le facă toate, în timp ce sprijinul lor bănesc ar fi asigurat existența atâtor școale românești de acasă.

Odată veniți aici, însă, ei s'au considerat de băștinași, cari nu pot avea alte interese decât acelea de a-și vedea comunele, în cari s'au așezat, într-o stare înfloritoare. Ei sunt și se simt Români, fie că legea făcută de oameni le-ar recunoaște, sau nu, această calitate. Ei trăiesc și mor ca Români, cari fac cu dragoste ceea ce li-se cere în interesul țării și al neamului. Față de astfel de oameni, Români așezați în Dobrogea cu gândul de a rămânea acolo, comisiile au procedat de multe ori prea arbitrar. Și cu deosebire au să sufere astăzi tinerii, cari nu au îmbrățișat carierele părinților lor — agricultura și economia de vite, ci s'au aplicat la comerț, sau urmează studii universitare. Comisiile au respins cererile a o multime de tineri din această categorie cari, spre a li-se recunoaște un drept, pe care li-l dă legea, dar li-l'a tăgăduit capriciul oamenilor, vor trebui să recurgă la cale mai anevoioasă a recunoașterii prin Corpurile legiuitoare.

Un caz tipic, care arată destul de evident mentalitatea membrilor comisiilor însărcinate cu cercetarea petițiilor.

Un tânăr transilvănean, proprietar rural, deci în conformitate cu pretențiunile legii înainte de modificarea ei, declară că renunță la ori ce protecție străină și cere să i-se recunoască drepturile inerente calității de cetățean român. Membrii comisiei se interesează despre dânsul în comuna, unde e proprietar. Notarul, om de curind venit în sat, le spune că „individul” e văcar la cutare proprietar. Se ia act de declarația dlui notar și „văcarului” i-se tăgăduiește acordarea drepturilor, pe cari conform legii le cerea. Fapt este că „individul”, pe care d. notar nu-l cunoștea, era student la universitate. Este însă curioasă mentalitatea dlor membri, cari au fost de părere că un văcar nu trebuie să primească ceea ce legea îi dă. Interesant, nu-i așa? Când astfel se culeg informațiile, nu era mai corect să se procedeze altfel?

Astfel de cazuri sunt multe, ceea ce a făcut ca în populația românească a Dobrogei să se manifesteze o vie nemulțumire și să se ceară revizuirea tuturor cererilor respinse, să se dea tuturor Românilor drepturile, pe cari li-le dă legea. În câteva orașele s'au ținut întruniri de protestare, la cari oratorii au înfiorat purtarea neromânească a membrilor comisiilor amintite.

Câteva deputații s'au prezentat dlui prim-ministru și ministrului de interne, arătând nedreptățile ce s'au făcut și cerind să se revină asupra lor. Interesul nostru este ca în Dobrogea să avem o majoritate românească. Cei cari au respins cererile de înscriere ale Românilor în listele

electorale, au comis nu o greșală, ci un păcat național, care nu trebuie lăsat să-și arate urmările. De altfel șefii guvernului au promis că vor lua măsurile necesare. Coresp.

Vlaicu a sburat în Sibiu.

Sibiu, 25 Septembrie.

(Raport special.) Aviatorul Vlaicu a sburat ieri în Sibiu, în fața unei asistențe de mii de oameni, între cari se afla toată elita Sibiului, clerul, reprezentanții autorităților militare în frunte cu comandantul de corp, reprezentanții autorităților civile, toate școlile din Sibiu cu elevii și un imens public din satele învecinate. Vremea nu a fost favorabilă zborului, care s'a făcut numai prin îndrăsneala aviatorului nostru. Un vânt energic părea că va zădărnici și deastădată ascensiunea. Publicul întreg și îndeosebi prietini depuneau toate stăruințele pe lângă Vlaicu să nu încerce pe un timp atât de primejdios zborul. S'a așteptat câteva ceasuri pe teren potolirea vântului. Când Vlaicu a văzut însă că se înoptează și nu e nici o speranță ca vântul să se potolească, împotriva stăruințelor tuturor a dat ordin să se scoată mașina din hangar și s'a urcat în ea.

În câteva clipe mașina și-a luat saltul pe un vânt care bătea cu toată puterea. Ridicată abea la câțiva metri ea fu apucată de puterea elementului, care o clătina ca pe o frunză. Publicul privea cu răsuflarea oprită scena asta în măreția ei înfiorătoare. Vlaicu făcu o încercare să vi-reze, îi fu însă cu neputință. Atunci apucase direcția vântului și cu o iuteală uimitoare s'a îndreptat, peste Türkenhügel dela marginea terenului, spre Negoii, aterisând la o distanță de 5—6 kilometri dela locul ascensiunii.

Publicul l'a așteptat pe îndrăznețul aviator într'un entuziasm indescriptibil. Toți l'au felicitat călduros. Seara a fost o agapă în onoarea sa, la restaurantul Brote, unde i-s'a adus asemenea cele mai călduroase ovații și manifestații de iubire și admirație.

Cu poșta de seară primim dela corespondentul nostru următoarele amănunte:

Timpul a fost foarte nepriincios. Dimineața a plouat, așa că lumea din afară nu se prea simțea ispitită să plece în Sibiu, unde Dumineca trecută s'a păcălit atât de amar. Totuși au venit mulți din afară, dar aproape numai Români. Săliștenii cu tren special.

Pe esercierplatz s'a adunat public foarte numeros. Peste 20—25,000. Cătră amiazi a stat ploaia, dar a început un vânt care a ținut până seara. Vântul era așa de vehement, încât publicul credea că Vlaicu n'o să îndrăznească să sboare. Când la 5 și jum., s'au deschis ușile hangarului și a eșit Vlaicu în haine de pilot, alături de aeroplan, lumea a fost cuprinsă de o groază. Se temea că o să se întâmple ceva. Vlaicu se urcă în aeroplan și pleacă. Lumea e mută de teamă. Vântul bate cumplit, mașina își reia un zbor frumos, până când după o minută de zbor începe

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai scăzute mobila de Székely și Réti fabricanți de Marosvásárhely lipsă la: mobile în Piața Széchenyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă
= plătire în rate lunare fără nici o urcare
de preț. — — —

= Mare asortiment în trusouri pentru mirese. =
La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat.

a se clătina de furia vântului. În public e o panică, însoțită de un sentiment de bucurie și de mândrie că Vlaicu e mai puternic ca văzduhul agitat. Dar vântul nu conține și Vlaicu trebuie, după un sbor de abia vr'o trei minute, să aterizeze, dacă nu vrea să-și expue viața atât de serios amenințată de primejdie.

Publicul, care a admirat curajul aviatorului de a sbura pe un timp atât de nepotrivit, a fost încântat că i-a succes și pe timp atât de nefavorabil, ceea ce nu li-a succes atâtor aviatori nici pe timp potrivit, și a plecat foarte mulțumit, mai ales că Joi, Vlaicu a făcut un sbor foarte răușit, fiind ajutat de timp.

Ordinea pe câmpul de sburat n'a fost prea bună. Poliția din Sibiu a lăsat să se simtă că Vlaicu nu e — sas. Partea cea mai mare a publicului (3/4) a putut să intre pe teritor fără bilet.

Povestea sperietoarelor.

În numărul său de ieri ziarul „Világ” publică un frumos articol — din piana scriitorului O. Jászai — asupra politicii naționalisto-fobe a guvernului ungurești, pe care-l dăm în traducere:

Sunt zadarnice toate motivările și nesfârșitele mormane de date statistice: reacțiunea văzându-și primejdiute privilegiile ei de clasă, dă alarmă n' lume că votul universal va nimici egemonia ungurească, căci politica loială a adevăratei democrații duce la slăbirea Ungurilor și întărirea naționalităților.

Această îngustă și falsă sofisticărie se menține cu atâta insistență că surprinde pe toată lumea care privește politica drept sistem al unor prăcumpăniri practice. Cu atât mai mult că povestea cu gogorița naționalităților se acreditează nu numai la aceia cari își făuresc dintr'însa o proptea pentru interesele lor de clasă, ci și în masele largi ale societății ungurești, pentru cari votul universal ar însemna însă o îmbunătățire însemnată în soarta lor mizerabilă.

Acest simpton al societății ungurești e atât de bătător la ochi, încât face să ne ocupăm de bărbăția acestei gogorițe a naționalităților și de felul cum a putut să prevaleze această gogoriță scornită de funcționarii administrativi și fiscali, față de concepția clară a lui Eötvös și Deák asupra politicii de naționalități.

De fapt, studiind literatura ziaristică din epoca ce-a urmat după absolutism, vedem că față de naționalități se manifesta o ținută pașnică și cavalerescă. Pe atunci nu trecea drept o trădare de patrie faptul că stai de vorbă cu naționalitățile sau chiar începi o acțiune comună cu ele. Astfel numai câțiva ani după tratatul dualist cei mai intransigenți patrioți unguri din stânga extremă, în frunte cu Daniel Irányi, au elaborat împreună cu deputații naționaliști un proiect de lege, care ce privește ridiculismul întru apărare a intereselor naționalităților, întrece cu mult pe cel al legii de naționalități. Astăzi de-ar îndrăzni să vină cineva cu un astfel de proiect de lege, politica oficială ar înscena contra lui cel mai brutal boicot social, pe când atunci nici o vorbă grea nu s'a ridicat contra lor.

Cu toate acestea tocmai în această epocă liberală s'a născut legenda despre gogorița naționalităților. Tratatul dualist se sprijinea pe baze destul de subrede și partidul guvernamental s'a văzut necesitat să se întărească prin mijloace artificiale. Alături de revizuirea legii electorale se oferea ca cel mai sigur mijloc influențarea organizației comitatense așa fel, ca numita administrație autoritară să fie la discreția veșnicei puteri de guvernare. Și de fapt, cu ajutorul unui sistem electoral reacționar viril, proiectul de lege prezentat Camerei a pus judecătorii la dispoziția nobilimei de mare proprietate și fidelilor manechini ale acestora. A presimțit nu numai stânga extremă ci și stânga medie că acest proiect de lege înseamnă o rupere pentru totdeauna de tradiția renașterii liberale ungurești și va infiltra în constituția țării omnipotența de stat și microbia domniei plutocratice de clasă. În această situație complicată și dificilă a aruncat apoi partidul dela putere pentru întâia oară argumentul gogoriței naționaliste. Ca să-și palieze interesele

de partid și de clasă a început mai mult să șoptească decât să obștească în vilcag, că acest proiect de lege nu e îndreptat contra opoziției ei contra naționalităților. Dar n'a reușit tulburarea apelor democratice. Șeful naționaliștilor — Alexandru Mocioni — a explicat că aceste fantasmagorii nu sunt bune de altceva decât pentru introducerea pe ascuns a sistemului absolutist, care sub pretextul maghiarizării cu forța va paraliza ori ce libertate politică. Această motivare a fost aprobată nu numai de stânga extremă ci și de stânga medie, și Csernátóy, cel mai competent publicist al acesteia, scrie în numărul dela 3 Iulie 1870 al ziarului „Ellenör” următoarele:

„E adevărat, că între patru ochi ni-s'a recomandat primirea votului viril și sub cuvânt că altcum neamul nostru va fi cutropit de naționalități. Alexandru Mocioni poate fi sigur că partidul nostru cunoaște deja gluma aceasta și îi spune — atât între patru ochi cât și în public — partidului guvernamental din vorbă: farceur va! (Șterge-o șarlatane.) Toți cunosc apucătura asta cu care nu vor mai putea ameți nici un om cuminte. Astăzi înțelege poporul nostru că-l sperie cu Români, cu Sârbi și cu celelalte naționalități numai cu să stea binisor și să creadă că-i în interesului când îi scurtă libertatea, îi ciunțează drepturile și îi îngreunează poverile. Știm și aceea că îndată ce s'ar face acea mașină de muncă comună și egală pentru toți, n'ar mai speria nimeni Unguria cu cotropirea românească, sârbească sau cine știe ce altă gogoriță.

Mocioni are toată dreptatea, dar mai ales când spune că neamul unguresc n'are lipsă de acele avantajii artificiale prin cari politica orbilor ar vrea să-și asigure existența. Dacă n'am fi pe deplin încredințați că neamul nostru n'are nevoie de avantajii artificiale, ar trebui cu adevărat să desnădăjduim ce privește existența ungurimei, căci aceasta poate fi asigurată prin trecutul nostru istoric, prin râvna și cultura noastră, prin toate avantajii naturale îndreptățite, sprijinite pe trecut, valabile acum și cari pot fi trecute și în viitor, dar nici de cum n'ar putea fi asigurată prin avantajii artificiale.

Nu există vr'un document mai caracteristic asupra nașterii acestei gogorițe. Ciunțirea libertăților publice se putea numai accentuând din ce în ce mai puternic fantastica poveste cu prăpădul ungurimei. La început: inecșor, pe furis, la urceche, pe urmă mai tare între oameni și mai cu îndrăsneală, pe măsură ce apăsarea domniei de clasă devenea mai insuportabilă pentru ungurimea muncitoare.

Cine să nu poată distinge că pentru îndreptățirea legii comitatense s'au invocat aidoma aceleași motive, cu cari moștenitorii vechei domnii de clasă luptă contra drepturilor constituționale? Și mai trist în acest spectacol e faptul că teoria gogoriței nu e propagată numai de partidele istorice ci și de intelectuali. În mijlocul maselor inconștiente s'a acreditat glasul de primejdie al clopotelor trase în dungă vreme de patruzeci de ani: caută toată pricina nevoilor și a mizeriilor sale la naționaliști și nu vede, că de atunci încocoace din toată această comedie n'a câștigat decât șarlatanul lui Csernátóy.

Și nu vede nici că de atunci s'a plimit profetia acestui genial publicist. De fapt, acum e gata „mașina muncii comune”. Apărarea națională e atât de perfectă încât un palmaș sau muncitor nu poate face un singur pas să nu se izbească cu capul de vr'o grindă din inespugnabila cetate a cavalerilor feudali. Au început cu persecutarea presei naționalităților și au sfârșit cu reglementarea celei ungurești. Prin vexarea și disolvarea societăților naționaliste le-a crescut pofta așa fel că nu se mai mulțumesc cu împilarea societăților muncitorești ci calcă în picioare și năzuințele de libertate ale învățătorilor unguri, după pilda rușească. Prin excluderea naționalităților din politică și administrație, politica lor comitatenză a ajuns atât de infamă că o aplică ori cui ar îndrăzni să le atingă interesele de sinecură sau de buzunar. Cu acest patriotic sistem au scăpat „neamul” nu numai de naționalități, ci și de ori ce mișcarea democratică.

De aceea s'a născut legenda cu gogorița naționalistă și a luat proporțiile de astăzi, când după o dezvoltare economică și culturală de o jumătate veac democrația ungurească reia opera încopută și răpusă prin forță și ticăloșic a renașterii de prin anii patruzeci.

Cronică din Paris.

Schimbarea costumului bărbătesc. — Neurastenia la sate! — Moartea unui aviator-constructor. — Parisul în toamnă. — Negocierile franco-germane. — O crimă senzațională.

Paris, 20 Septembrie.

Hotărît lucru: dacă scriitorul Rémy de Gourmont va reuși să schimbo în Franța inestetica și greoaia modă bărbătească, care caracterizează veacul al douăzecilea, felicitările nu i-se vor refuza. Dealtmintelea, d. de Gourmont nu e cel dintâi și nici singurul care se plânge de uriciosul jug al gulerilor scrobite, de incomodele manșete, de puțin elegantele haine, redingote și pantaloni bărbătești, atât de inferioare costumelor din veacul trecut. Anatole France a înfierat de mult, cu ironia și grația lui obișnuită, portul sexului tare din epoca noastră. Și polemica pe care a început-o și o urmează cu atâta statornicie, d. Rémy de Gourmont s'a făcut ecoul a mii de persoane cari gândes la fel cu dânsul. Publicistul francez a avut însă, întru atingerea copului său de a revoluționa moda bărbătească, o idee de o irezistibilă ingeniozitate: în loc de a se adresa bărbaților direct, el se adresează sveltelor și finelor pariziene, invitându-le de a face caz de toată influența lor, pentru a-i hotări pe cei din sexul contrariu de a reveni la portul mai estetic care a dăinuit până aproape de mijlocul veacului al nousprezecilea. D. de Gourmont cere ca greoaiele haine și redingote să facă loc elegantelor jachete cu „jabot”, ca pantalonii lungi să fie înlocuiți cu pantalonii scurți peste ciorapi de ață sau de mătăasă, ca gulerile scrobite cu modernele cravate să fie părăsite pentru dublele și delicioasele gulere de dantele, ca tot dantelele să ia locul manșetelor pe cari le purtăm în prezent.

Mișcarea pornită de d. de Gourmont a prins în mod solid; până acum nimeni nu i-a adus vre-o obiecțiune serioasă în favoarea modei din ziua de azi. Aderenții noului costum masculin se numără cu zecile de mii printre bărbați și femei. Publicistul francez va răuși el într'adevăr de a ne revoluționa portul? În acest caz ar număra mulți obligați. Din anchetele publicate până acum în acest scop, reese că bărbații ar fi fericiți să scape cel puțin de uricioasele pălării tari, rotunde sau înalte, pe cari ar fi de dorit să le înlocuim cu pitoreștile pălării de păslă atât de susceptibile de a-și varia forma, după fizionomia acelora cari le poartă.

...O constatare nouă și destul de mâhnitoare au făcut de curind sociologii francezi: neurastenia, trista și sumbra neurastenie, începe să pătrundă prin sate. Populația rurală nu e nici ea cruțată de acest rău care până azi se mulțamește să-și aleagă victimele numai printre locuitorii dela orașe. Din rapoartele și statisticele medicilor sătești, reese că țărani suferă și ei de neurastenie — ca și eleganții snobi cari-și plimbă desgustul de viață prin saloanele feerie iluminate. Țărani atinși de neurastenie, spun rapoartele sociologilor, dovedesc simptome de adâncă depresiune morală; ei devin taciturni, perd pofta de muncă, slăbesc, perd orice interes pentru munea pământului și la urmă se sinucid fără nici un motiv determinat...

Cari să fie pricinile acestei nenorociri? Pricpem mai ușor neurastenia locuitorului din orașele mari, ea are zeci de cauze: mai întâi promiscuitatea, sgomotul neîncetat al activității contemporane, apoi puțința de a-și realiza cu ușurință toate plăcerile, grație progresului în toate ramurile de existență, în sfârșit, și mai ales, vârtejul de plăceri pe cari le oferă orașul și pe cari le poți gusta cu atâta belșug când ești bogat... Dar sătenii, robuștii și sănătoșii săteni, harnica și solida populațiune rurală?... Ni-s'au promis anchete serioase întru căutarea răului și mijloace energice pentru a-l strivi în germene. Vă voi ține în curent cu această interesantă chestiune de psihologie socială.

...O nouă victimă a aviațiunii! De data aceasta Franța n'a perdut numai un fiu eroic, ci și un creier fecund, ingenios: pe aviatorul-constructor Nieuport. El a murit ca atâți alți viteji cuceritori ai aerului, în urma unui accident de aterisagiu. Nieuport este inventatorul aparatului ce-i poartă numele și care este unul din cele mai elegante și perfecționate aparate din ziua de azi.

Răposatul a murit în vârstă de treizeci de ani. Cu prilejul morții lui, zierele pariziene desbat o chestiune foarte interesantă; ele se întreabă dacă n'ar fi mai bine de a-și risca ei înșiși viața în plimbări prin văzduh? Pentru aceasta simplii piloți ar trebui să fie singuri designați.

Oameni ca Blériot, ca bietul Nieuport bunăoară, sunt prea prețioși patriei lor pentru a-și risca cu ușurință existența, atât de folositoare țării. Și mi-se duce gândul la Aurel Vlaicu, bravul și ingeniosul constructor român, despre ale cărui admirabile sbouri, am cetit cu atâta interes în „Tribuna”.

...În tratativele franco-germane a intervenit o nouă pauză supărăcioasă. Negociările acestea amenință, grație guvernului german, să nu se mai isprăvească nici odată. D. de Kiderlen-Waechter pare că a renunțat iar la schimbul de tratative scrise, pentru a relua felul verbal. Ce o să mai iasă din această criză? Nu știu ce să mai cred. Și toată lumea e cufundată în aceeași ignoranță. Cel mai bun lucru ar fi să așteptăm în liniște și fără nerăbdare rezultatul tratativelor între aceste două mari națiuni. Aceasta e dealtmintețea și starea de spirit a poporului francez.

...Parisul are străzi și foburguri, cărora anumite anotimpuri le împrumută o grație specială. Așa, bunăoară cheburile sunt mai plăcute primăvara când cerul de un albastru curat se oglindește în apele curgătoare ale Senei, când domul Invalizilor împrăștiie scântei de aur sub soarele de Mai, când castanii înverzesc în văzduhul limpede și fluid. Iarna, dimpotrivă, îmi place să rătăcesc prin străzile vechi și înguste din cartierul Latin, pe la aprinsul lumânărilor, când ceața deasă dă trecătorilor aparența unor fantome, când felinarul negustorului de castane răspândește în juru-i o lumină roșietică și misterioasă, când vitrinele scilpesc slab în brumă.

Dar acum suntem la începutul toamnei. Frunze ruginii se aștern zilnic sub castanii dezolați. Soarele învăluiește orașul într-o lumină limpede dar debilă. În zare, nori roși se amestecă cu nori vineți, într-o învălmășeală grandioasă. Prin văzduhul transparent curg fiori răcoroși — și pe așa vreme, iubesc să rătăcesc după amieză întregi în preajma palatului Trocadero, între squarul Trocadero și puntea dela Grenelle, pe partea dreaptă a Senei, unde se înșiră cu o melancolie așa de adâncă mai multe căsuțe vechi de mai bine de două sute de ani, cu acoperișul de șindrilă, mărunte numai de un cat și cu prispelile verzi de lemn. Ele îmi pornesc mintea, nu știu de ce, la pridvoarele caselor micilor boeri Olteni, de pe vremea lui Iancu Jianu...

...În ceasul de față, poliția din orașul Tours instruește o crimă senzațională, care are multă asemănare cu asasinatul pictorului Steinheil, asasinat comis, se credea, de soția defunctului, care totuși a fost achitată din lipsa de probe materiale și mai ales a extraordinarei inteligențe cu care a știut să se apere dna Steinheil. Vă amintiți, cred, de acest proces celebru care a făcut atâta șgomot în presa internațională, sunt acum aproape trei ani. Ei bine, cazul ce se instruește momentan la Tours, nu e mai puțin interesant. Un rentier bogat, d. Guillotin, a fost asasinat de un anume Houssard, văzând și amantul soției ucisului. Bănuț și închis, Houssard n'a întârziat de a-și mărturisi crima. Judecătorul însă, și se pare că are dreptate, a arestat-o și pe dna Guillotin sub inculparea că ea e complicea amantului ei Houssard, că ea e principala instigatoare a asasinatului soțului ei, că ea a făcut din Houssard pe care îl înnebunea patima pentru seducătoarea femeie, un simplu instrument în mâinile ei. Firește că asasinul neagă orice complicitate a femeii pe care o iubește; dna Guillotin neagă cu nu mai puțină energie de a fi împins pe Houssard să-iucidă soțul. Toate sunt însă împotriva ei, și niște destăinuri făcute judecătorului de o fostă a ei prietenă, i-au agravat cazul. De remarcat e faptul că dna Guillotin se aseamănă mult în grație, spirit de seducătoare și sânge rece, cu faimoasa dna Steinheil de care am pomenit.

C. R. B.

În atenția d-lor învățători!

La librăria „Tribuna” se găsește de vânzare toate manualele școlare ce se folosesc în dieceza Aradului, asemenea și revizite pe scris și desemn. Comandele se efectuează prompt.

De sub Meseș.

Poporul se deșteaptă. — Unii conducători, cari își cunosc misiunea. — O producție teatrală.

Un curent de adevărată emancipare și primire a început a scormoni din somnul letargic spiritul amorf de la poala Meseșului. Culmea acestui munte, în forma unui zid chinez desparte Ardealul de părțile sălăgenc. Pe plaiurile lui, unde înainte cu două mii de ani se înșirau mândru caarele Romanilor — coloniști — azi bate un vânt inviorător de redeșteptare națională. Poporul românesc își pricepe rostul său, și cu pași siguri înaintează către desăvârșirea vieții sale naționale și culturale.

Vechiul „Meseș”, martor al atâtor mizerii și zbuciumări, prin cari a trebuit să treacă, azi poate privi cu satisfacție și mândrie, văzând cum Românul, vechiul lui tovarăș, a început a lua calea cea dreaptă.

Conducătorii poporului de aici, deși nu toți, încep a-și părăsi indiferentismul amortitor, care până acum împiedeca ori ce manifestație de ordin cultural a poporului nostru.

Unii, dintre intelectuali, dau frumoase dovezi de muncă și stăruință în această direcție. Prin pilde concrete îndeamnă poporul la muncă. Amintesc îndeosebi munca intensivă într'adevăr vrednică de laudă a preotului gr.-cat. din Bogdana d. Ioan Nossă. Acest conducător, entuziasmat de chemarea s'a, îndeamnă cu cuvântul și fapta la muncă pe intelectuali și țărani deopotrivă. Prin economia dsale rațională dă indemn poporului să-și cultive mai bine petecul de pământ, să-și valorizeze mai rațional produsele și astfel șterge din popor o mulțime de lipse materiale și întărește în el alipirea către pământul strămoșesc.

Durere însă, că unii dintre conducători stau nemiecați în fața muncii celor dintâi, sau — ce e mai înjositor — se încearcă a le pune chiar obstacole. Cu toate acestea, majoritatea poporului stă în tabăra celor dintâi. Prin patronajul acestora înaintează cu pași hotărâți pe calea cea bună.

Poporul în unele comune, la inițiativa conducătorilor, înființează însoțiri populare, iar unde încă n'au înființat, se ocupă cu ideea înființării astorfel de societăți. Semn că poporul a ajuns la acel grad de judecată, încât e în stare să înțeleagă binefacerea însoțirilor.

În seara de 17 Sept. n. ni-s'a dat ocaziune să putem azista la o frumoasă manifestație culturală artistică a tinerimei din comuna Păușa — o comună mică situată la poala Meseșului. — Timpul posomorit și ploios a împiedecat pe foarte mulți de a putea participa la această producție, au fost însă mulți și de aceea, cari au ținut oare cum să strălucească prin absență. Mă miră faptul, cum de dintre învățătorii gr.-or. abia au fost doi, cu toate că sunt foarte mulți în jurul acesta. În total abia au fost câțiva intelectuali din comunele vecine: 3 preoți, 8 învățători, 2 notari etc., iar majoritatea au format-o străinii (jidanii) din loc.

Nu pot trece cu vederea, să nu relev zelul, prin care tînărul învățător de aici d. Gavrilă Păușan, ne-a procurat o seară de adevărată distrație.

La 8 și jum. își ia începutul frumoasa producție a bravilor tînări păușeni prin cântarea „La fântână” cor mixt de A. Benea.

Atât acesta cât și restul punctelor din program „Dorul”, „Auzit-am auzit” de I. Mureșan și „Nu-mi place”, „Imi place” de I. Vidu, au fost bine executate. Îndeosebi „Dorul” și „Auzit-am auzit” au produs o generală însuflețire.

Cel mai de frunte punct al programului a fost piesa teatrală „Ileana Cosinzecana”. Debutanții și-au achitat perfect rolurile. În special țin să relev pe: Gregoriu Păușan și dsoara Eugenia Vlaicu. Nu cu mai puțină pricepere a fost susținut rolul dsoarei Rozalia Păușan.

„Țiganul în căruță” de E. Sucișu a produs foarte mult haz.

Zelul și silința lor au fost apreciate cu însuflețire de public care și-a manifestat mulțumirea și recunoștința față de munca dlui G. Păușan.

După producție a urmat joc. Trebuie să remarc aci un lucru foarte frumos și demn de imitat. Dintre dsoarele prezente trei părți aproape au fost îmbrăcate în frumosul costum național.

Ne-am întors către casă cu mult câștig moral și nu vom uita curînd frumoasa serată.

Buciumi, la 22 Sept. n.

Dum.

Știri din Bucovina.

Turneul dlui Sadoveanu. — Bucovenii și Liga. — Cei plecați în America. — Ca în Ungaria. — Mazilii și razeșii. — Un ziar mai puțin.

La începutul lunii Septembrie d. Sadoveanu, marele nostru director al Teatrului Național din Iași, a întreprins, fiind președinte al corului „Nicu Gane” din Fălticeni, un turneu artistic cu acest cor prin orașele românești din sudul Bucovinei: Vatra Dornei, Câmpulung, Gura-Humorului și Suceava. Nu s'a adresat așa numitelor persoane și societăți „oficiale” românești dela noi, ci a venit ca Român la frații săi aducându-le din regat iubire frățească, cântece românești și cetiri din cei mai noi scriitori de dincolo. Credea că e destul ca să poată fi primit omeneste și nu se gândia că ar fi posibilă și o primire cu rezervă din partea noastră. Dar s'a înșelat, neținând seamă de micile intrigi și neînțelegeri dintre intelectualii noștri, și nouă tinerilor, cari ținem la Dsa și la cultura românească ce o răspândește, ne pare rău că n'a fost primit mai bine, mai ales la Suceava.

Cu ocazia acestui turneu, scriitorii din regat, dnii Beldiceanu, Dunăreanu și Todicescu au cetit câte ceva din operele dlui, d. Zaharescu a declarat foarte bine bucăți comice, iar corul de sub conducerea tînărului și simpaticului preot Băcilă a cântat numai piese românești. La începutul concertului d. Sadoveanu a vorbit pe scurt, lămurind scopul turneului, dar mai ales menirea cântecului românesc ca un puternic element de unire culturală a tuturor Românilor. Cetirile au fost foarte bune, iar corul a executat cu precizie piesele românești din program. La Suceava unde ne așteptam ca să vie mai multă lume la concert, am avut de înregistrat un fiasco material, poate din pricina prea marelui număr de cântăreți, dar de sigur și din cauza indolenței noastre.

D. Sadoveanu însă a zis: „E adevărat că noi am venit și pentru cei bătrâni, dar mai ales pentru tinerime, al cărei suflet curat prețuiește mai bine jertfa ce-o aducem. Sunt fericit că mi-am realizat măcar în parte scopul”. Și în adevăr tineretul dela cele două școli medii din Suceava apăruse în număr deosebit de mare, ea să-i asculte pe dnii Sadoveanu și Beldiceanu. Din scriitorii bucovineni a cetit la Câmpulung poetul Rotică, iar la Suceava dnii L. Marian și F. Taniac. Păcat numai că publicul nostru în naivitatea lui n'a putut savura după cum s'ar fi căzut toate fițele cuprinse în schița „Banul” a d-lui Liviu Marianu. După declamările d-lui Zaharescu și cântările corului, tinerimea a dansat.

Bucovenii sunt deprinși ca atunci când se due în România la vr'o festivitate, să nu meargă numai vr'o doi tre înși, ci în masse. Așa au plecat la București cu ocazia expoziției naționale din 1906 sub conducerea harniceii societăți studențești „Dacia” un număr de vr'o 1600 de țărani și intelectuali, apoi câte 500 la Iași în 1908 la expoziția istorică, la desvălirea statuei lui Alexandri în 1907 și acum la serbările Ligei, la cari au participat de sigur vre-o 1000 de Bucovenii cu toate că sunt cam depărtați de București, nu ca frații Ardeleni cari dela Brașov până la București au numai vre-o 6 ceasuri de drum. Cauzele afluenței celei mari a Bucovenienilor sunt de căutat atât în faptul că ei au fost totdeauna ca și Ardelenii oaspeții răsfățați ai celor din regat, cât și buna lor organizație făcută de societatea „Dacia” și de societățile de Arcași (pompiieri).

Pe când țărani ardeleni rătăceau fără nici o țintă sau conducere pe stradele Bucureștilor, pe ai noștri îi vedeai mereu în cete numai în jurul steagurilor de arcași, din cari cei mai mulți purtau coifuri de aramă cu pnaș fălăitor, devenind astfel adevărate subiecte de atracție pentru fotografiile bucureșteni. Fiind Bucovenii organizați de acasă, le-a fost și conducătorilor — între cari și deputatul Cesar Scalat — mult mai ușor să le exopereze locuințe gratuite și masă cu prețuri reduse.

S'au putut vedea în pavilionul regal din parcul Carol I, unde era expoziția istorică a d. Iorga, și foarte frumoase covoare și cusături din Bucovina, cari erau proprietatea societății damelor române din Cernăuți. Rea impresie au făcut însă inscripțiile de pe cusături, cari erau în limbă... *germană!* Vechile noastre păcate!

Intr'un număr din „Tribuna” cetisem un articol despre Românii ardeleni cari se află în America și sunt în pericol să cadă pradă socialismului internațional, fiind mereu exploatați de toți aventurierii americani și din Palestina. Nu știu intru cât sunt adevărate aceste constatări privitoare la ardeleni, pentru emigranții Români din Bucovina însă ele sunt de tot îndreptățite. Pe când Ardelenii și Bănățenii din America au bănele, preoții, societățile și jurnalele lor, ai noștri, Bucovinenii, n'au nimic din toate acestea, nefiind de loc organizați. Numai în orașul Montreal din Canada sunt câteva mii de Români bucovineni fără nici o conducere și fără vr'un preot măcar. Consistorul nostru nu se interesează și nici nu se va interesa de acești răsleși și nevoiași Români, cari ar putea înființa o comunitate, dacă ar avea preot. Și sunt la noi în țară vre-o 15 preoți tineri, cari în așteptarea unei parohii, stau cu preoțesele lor pe la soeri, și nici unul nu se gândește să plece în America, unde ar face bune parale și ar aduce și folos neamului nostru. Unii spun că Bucovinenii dacă ar avea preot și biserică, nu s'ar mai întoarce acasă, ei ar rămânea acolo. Poate să aibă dreptate...

Nici autoritățile austriece nu se lasă mai pe jos decât cele din Ungaria. Un caz interesant de samavolnicie ne prezintă suspendarea dlui inginer Miteneu din postul de profesor la școala profesională din Câmpulung. D. Miteneu a avut îndrăzneala să candideze într'un ținut mixt compus din din Ruteni și din Români în contra unui Rutean Spenu, care a fost ajutat din răspuneri de deputatul român (?) d. Florea Lupu. Imbolnăvindu-se d. Miteneu și lipsind vr'o 5 zile dela școală, dsa a fost eliminat din pricina asta din învățământ. Pricina adevărată a reglementării e însă alta, anume candidatura dsale contra unui Rutean. Nedreptatea aceasta a revoltat opinia publică românească din Bucovina, și revistele politice „Wahrheit” și „Gazeta mazililor și răzeșilor” au cerut energie să se facă o anchetă severă în această privință, căci de altfel Românii cari n-us pe placul guvernului și al Rutenilor n'ar putea nici când să candideze undeva și în contra cui vreau.

În nordul Bucovinei, pe văile Ceremușului și ale Prutului până la apele Nistrului locuiesc în 52 de sate vr'o 25.000 de Români cari în mijlocul maselor de Ruteni și-au uitat limba, fără să-și piardă însă conștiința națională. Acești Români sunt mazili și răzeși, adică boiernași ai căror strămoși au căpătat acest titlu dela foștii voievozi moldoveni pentru vitejia ce-au arătat-o în diferitele războaie cu vecinii Moldovei. Drept răsplătă li-s'au împărțit pământuri și titlul de mazili sau răzeși, fiind puși totodată să păzească granița dela nord a Moldovei. Trezând Bucovina la Austria, ei și-au păstrat titlurile și sub noua stăpânire, care însă i-a jertfit, căci mazilii și răzeșii, coboritorii nobili ai vitejilor ostași moldoveni de odinioară, au fost cel mai mult expuși pericolului rutenizării, deoarece erau la granița Galiciei.

Pentru salvarea acestor Români periclități s'a înființat în Cernăuți la 1900 o societate a „Mazililor și răzeșilor bucovineni” care scoate în anul acesta și o revistă intitulată tot astfel. Societatea are peste 4000 de membri. Prin conferințe, prin adunări și serbări populare, prin susținerea copiilor de mazili la școlile din Cernăuți, precum și prin înființarea de școli românești particulare în aceste oaze periclităte, caută conducătorii lor, dnii Dionisie cav. de Bejan și dnii Cupanescu, u-

nul profesor, iar celalalt deputat dietal, să recâștigate pe acești Români uitați de atâta vreme de frații lor, pentru neamul nostru. Gazeta amintită apare în limba română și în cea rutenă, pentru ca s'o înțeleagă și mazilii cari și-au uitat cu desăvârșire limba românească.

Ultimele două adunări din Costești și din Carapeiul de pe Ceremuș au fost frecventate de nenumărați mazili din împrejurime, cari alergaseră să asculte cu însuflețire glasul de reînviere al conducătorilor.

Coresp.

Scrisoare din Roma.

XX Septembrie. — Manifestația. — Semnificatul serbării.

Roma, 21 Septembrie.

(Dela corespondentul nostru). În istoria Italiei, ziua de 20 Septembrie are o mare importanță patriotică și istorică, și de aceea se serbează în fiecare an cu deosebită atențiune — în anul acesta însă, serbarea acestei zile a fost și mai importantă, din pricina serbărilor cincantenarului unității regatului Italian.

O repede sebitare a faptelor istorice, va folosi cetitorilor noștri, doritori de a cunoaște dezvoltarea faptelor cari au conchis la formarea statului italian de azi.

Încetase bubuitul tunului, și văpaia războinică născută în 1848 începuse a se calina, de oarece, una după alta provinciile și ducatele italiene, Piemontul, Lombardia, Toscana, Parma precum și regatul Neapolului cu Sicilia se plecase fără voia stăpânilor lor de atunci, dar în aclamațiile patriotice ale poporului sub steagul tricolor și sub sceptrul lui Victor Emanuel al II-lea.

Papa Piu al IX, singur mai rezista în statele sale, deși ciontite și acestea, deși pierduse Umbria și Marche, deși întrevăzuse momentul decisiv al supunerii — totuș conservator fidel al unui drept sfânt (domnia pământească) conceses seșumului papal de către Carol Quintul, nu voia să se lipsească de un drept care în lungul șir al domniei papilor formase una din condițiile esențiale ale supremației.

Lovit, bătut în afară, Papa se închise în Roma, întări zidurile, porțile, își improspătă oastea de mercenari, și sfidând evoluția fatală a unității statului italian, răspunse cu un răs sacrastie la deviza grandioasă a eroului Garibaldi Roma o morte (Roma sau moarte).

Pentru un timp se păru că va avea dreptate: ultima încercare a lui Garibaldi de a sdrobi pe Papa se risipi cu înfrângerea dela Mentana din 1863, iar încercarea desperată a fraților Cairoli la villa Glori, n'a fost decât o nebunie eroică, demnă de timpurile cele mai glorioase ale istoriei lumii, în care o mână de oameni, împinși de flacăra divină a patriotismului, au fost masacrați de două regimente de soldați papali, la porțile Romei.

Și anii au trecut: și lumea din Roma s'a obosit de a mai sta în încordarea așteptării cu pușca încercată: și spiritele au început să se deprindă cu ideea că un oraș singur, o cetate ca Roma, va putea să mai dureze singură pe când restul Italiei este unit sub o singură mână domnitoare; și astfel, în 1870, 20 Septembrie, când bersalierii lui Victor Emanuel al II-lea au spart zidul Romei lângă poarta Pia și au pătruns în cetate, au găsit în fața lor un regiment de husari papali cari de formă au tras a salvă, doi bersalieri au fost răniți, un soldat papal a fost omorât, și cetatea a închinat steagul. Roma a fost cucerită, în strigătele de triumf ale ostașilor italieni, cari s'au prefăcut în urlete de delir cu cari a răspuns populația întreagă a Italiei, a cărei deviză era aceeași ca a eroului: Roma o morte.

Se înțelege acum, de ce data aceasta are un mare semnificat în istoria unității italiene, căci

ea reprezintă inelul final care completează isprăvește lanțul unității, iar în anul acesta, to mai pentru că la Roma se serbează cincizeci și ani dela proclamarea unității regatului, serbare lui XX Septembrie a avut o mai pompoasă dezvoltare.

Au luat parte toate societățile culturale din Italia, au venit reprezentanții cu bandiere din tot regatul: a venit o reprezentanță italiană din orașul Fiume, una din Triest, și una din Trento.

S'a format un corțej care a parcurs stradele Romei în sunetele muzicilor și ajuns la Poarta Pia, după ce s'au depus coroane pe locul memorabil, s'au ținut discursuri patriotice și antiericiale căci, ca în toate serbările patriotice, italianul nu uită că domnia clericală a fost sate de ani stăpână efectiv pe Italia și moralmente chiar și azi masele sunt stăpânite de preoți.

Spiritul antierical este așa de răspândit în lumea nișel mai cultă, încât de multe ori se fac excese din cauza relei intemperanți a clericalismului, și nu rare ori, pe stradele orașelor italiene, sacerdoții sunt insultați și câte odată chiar loviți de poporul care nu i cunoaște și care confundă chestia antiericală cu faptul că o persoană este îmbrăcată poposte.

Și acest spirit antierical a ajuns până la gradul superbativ anul trecut, când la aceeași dată, la poarta Pia, primarul Romei, creul Nathan, a ținut un discurs, în care a insultat pe papa Piu al X-lea, pe papa Piu al IX-lea și a insultat dogmele creștine.

S'a vorbit atunci de acest fapt, astfel că nu mai este nevoie să-l revocăm azi. *Robescu.*

INFORMAȚII.

A R A D, 25 Septembrie n. 1911.

— **Buletin meteorologic.** Vremea, după cum anunță institutul meteorologic din Budapesta, se va menține caldă, cu puține schimbări, ploioasă mai cu seamă în părțile sudice ale țării. Temperatura în Arad la amiază a fost de 19.4 C.

M. Sa Regele Carol va participa la serbările din Iași. M. Sa Regele Carol a comunicat d-nului ministru al instrucțiunii publice că va participa personal la serbările jubilar ale Universității din Iași.

La aceste serbări vestindu-și sosirea și peste 20 de profesori dela universitățile străine, M. Sa și-a exprimat dorința de a-i cunoaște.

Cu ocazia acestor serbări se vor da în Iași diferite serbări și festivități artistice.

Serbările vor fi în zilele de 26, 27, 28 și 29 Septembrie.

— **În preajma unui război italo-turc?** O telegramă din Roma anunță: Sâmbătă după amiază, la bursa din Roma, s'a răspândit vestea:

— Escadra italiană de pe Marea Mediterană a plecat la Tripolis?

Vestea s'a confirmat. Deputații italieni și reprezentanții bursei s'au adresat ministrului de război cerându-i informații, ministrul însă a refuzat să dea lămuriri. Duminică a apărut un comunicat oficios, care anunță că întreaga flotilă italiană din Marea Mediterană, a plecat sub conducerea amiralului Aubry, încă de Sâmbătă, din portul militar al Siciliei, din Sicilia înspre Tripolis. Comunicatul oficios spune

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Aranjată cu mașinăriile cele mai moderne, cu putere electrică; spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame și toffelul de lingerie cu prețuri moderate.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

„ă flotila nu duce cu sine trupe cu contingentul pentru război, după ce n'are de gând să ocupe Tripolisul, decât să apere, împotriva mohamedanilor răsculați, viața și averea supușilor italieni din Tripolis.

O telegramă din Paris pretinde a ști că pe vasele de război s'ar afla 60.000 de soldați.

În Turcia vestea a alarmat întreaga opinie publică. Guvernul turc ar fi declarat că în clipa în care trupele italiene vor debarca în Tripolis va întrerupe orice relații diplomatice cu Italia și va expulza pe toți italienii de pe teritoriul imperiului otoman, în număr de cca 50.000 de suflete.

Telegrame din Constantinopol, Roma, Berlin și Paris anunță că Italia, ar avea pentru pasul ei aprobarea tuturor marilor puteri din Europa. Germania, împreună cu Austro-Ungaria au dat Porții sfatul să împlinescă pretențiile Italiei, căci sunt legitime. De altă parte marile puteri depun activamente cele mai febrile străduiri pe lângă Porțile pentru a preveni un război cu complicații internaționale aproape incalculabile.

— **Dia Arhidieceză.** Escel. Sa Preasf. Mitropolit Dr. Victor Mihalvi a conferit — serie „Unirea” — Duminică în 17 Septembrie s. orduri ale subdiaconatului și diaconatul, iar Joi în 21 Sept. sărbătorirea Nasterii P. C. V. Maria a ordinar de preoți pe profesorii gimnaziali: Augustin Căliani și Petru Suciu și pe clericii abs. Patriciu Murescan din Buciumi dispus administrator parohial în Sân Mihail deșert (distr. Dărgel), Longin Corcheș din Câmpeni dispus administrator parohial în Sutu (distr. Indolului) și Teodor Pădurean din Coroin dispus administrator parohial în Cinenandru (distr. Bașfulăului).

— **Uciagașul lui Stolypin.** Bagrov, după cum anunță o telegramă din Kiew, a fost azi executat prin strangulare. Eri a sosit aprobarea țarului pentru sentința de moarte și ea a fost împărțită imediat condamnatului. Înainte de a se prezenta călăului Bagrov a dorit să vorbească cu un rabi, procurorul însă nu i-a împlinit dorința. Execuția a avut loc azi dimineața la orele 7 și n'au asistat decât persoane oficiale.

— **Esamen de maturitate în Brașov.** Cetim în „Gaz. Trans.”: Sub presiunea dlui asesor consistorial M. Voileanu și în prezența comisariatului gub. Kalkbrenner s'a ținut Sâmbătă la gimnaziul gr. or. român din Brașov esamenul de corigență și supletor de maturitate. La esamenul de corigență din câte un obiect s'au prezentat 12 candidați, iar la esamenul supletor din toate obiectele 1 candidat. Au fost declarați maturi următorii 9 candidați: Oct. Bărsan, Nic. Dobrotă, Ioan Cotruș, Ioan Gutu, Dion. Socol, Hor. Sorescu, Iosif Stănease, Matei Tarcea și Sabin Medean. Trei candidați au fost îndrumați la esamenul de corigență din câte un obiect pe luna Decembrie, iar unul la repetirea esamenului întreg peste 1 an.

Esamenul supletor și de corigență la școlile noastre sup. com. va avea loc Luni în 25 Sept. n.

— **Necrolog.** George Căpitan, tatăl preotului Ioan Căpitan și-a dat nobilul său suflet Vineri, în 22 l. e. n. în Cladova în etate de 73 de ani.

Odihnească în pace!

— **Curs de limba română la universitatea din Viena.** Un curs de limba și literatura română se va face la universitatea din Viena, cu începere dela 1 Octomvrie.

Acest curs va fi atașat la cursul de filosofie română a seminarului, al cărui titular este savantul profesor Wilhelm Meyer-Lübke.

Asemenaa cursuri există pe lângă universitățile din Berlin și Lipsa.

Noul curs a fost instituit din inițiativa dlui T. Maioreșcu, ministru de externe.

— **Constituirea „Societății de lectură” a tinerimii gimnaziului din Blaj.** În 19 Sept. a avut loc constituirea „Societății de lectură a tinerimii studioase din Blaj, sub conducerea Mult Onor.

Domn Alexandru Ciura, cu care ocaziune au fost aleși următorii membrii:

Notar: Augustin Popa cl. VII, bibliotecar: Ștefan Pantea cl. VIII, vice-bibliotecar: Gavriilă Precup cl. VII, cassar: George Somlea cl. VII, controlor: Crăciun Radu cl. VIII.

În secția pentru censurarea operatelor au fost aleși următorii: Gregoriu Geaflea cl. VIII, Cornel Subășiu cl. VIII, Mircea Pop cl. VIII, Dumitru Neda cl. VII, Flavin Șt. Șulțiu cl. VII și Dumitru Tonceanu cl. VII. — Vasile Desmirean, președint, Ioan Groze, secretar.

— **Maestrul Caragiale** a cedat, pe cum aflăm, dlui Em. Gârleanu pentru suma de 2000 lei, dreptul de a-i reprezenta toate piesele pe scena teatrului din Craiova și a tuturor scenelor din provincie — afară de teatrele din Iași și București.

— **Cununie.** Dsoara Emilia Magier din Săturăm și d. Virgil Bulz din Șteia își anunță cununia ce se va celebra la 18 Sept. a. e.

Felicitările noastre!

— **Tinerimea română din Cluj** își va ține seara de cunoștință la 3 Oct. st. n. seara la 8 ore, în sala cea mare a restaurantului Biasini. Rugăm numeroase participări. Invitări speciale nu se trimet. — **T i n e r i m e a.**

— **Parastas.** Ni-se serie Duminică în 17 Septembrie a. e. s'a celebrat parastas în sf. biserică din comuna Macea pentru fericitul Dr. Petru Opre care văzându-și sfârșitul apropiat s'a retras din Arad la surorile lui ca să fie înmormântat în pământul unde zac osemintele adormiților săi părinți.

Poporul din Macea s'a arătat recunoscător față de fiul comunei participând atât la înmormântare condusă de P. C. arhimandritul Augustin Hamsea asistat de mai mulți preoți cât și în ziua de parastas. Parastul a fost servit de paroul local Ladislau Petrița și Ioan Nicoreșcu paroh din Curtici. Acesta din urmă a rostit poporului un cuvânt binecuvântând memoria defunctului.

x Atragem atențiunea publicului nostru asupra mobilelor lui George Stahl din Lugoj expuse la expoziția de acolo.

x **Németh și Király**, croitorie pentru domni Cluj, str. Tömöș, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit stoffe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodare, conform modei. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe.

x **Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Parkas** (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenul de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, o de dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

ECONOMIE.

Ședința plenară a Direcțiunii Băncii Generale Române de Asigurare din Sibiu.

Ni-se comunică din Sibiu: Eri s'a ținut aici ședință plenară a Direcțiunii Băncii Generale de Asigurare Română din Sibiu, sub președinția dlui Parteniu Cosma. Au luat parte membrii din direcțiune, dd. Sara Raicu (Arad), Dr. Coriolan Pop (Oradea-mare), Dr. Aurel Cosma (Timișoara), P. Dreghici (Seliște), Dr. G. Tripon (Bistrița), Andrei Cosma (Șimleul Silvaniei), Nicolae Garoi (Brașov), Dr. Nicolae Șerban (Făgăraș), Dr. Caius Brediceanu (Lugoj), I. Vulcu (Orăștie), Ioan Lăpedatu (Orăștie), Dr. Liviu Lemenyi (Sibiu), Dr. L. Borcea (Sibiu), Dr. Octavian Russu (Sibiu).

Direcțiunea, pe cum aflăm, a luat la cunoștință improtopolarea firmei și a stabilit tarifele diferitelor ram de asigurare.

Una dintre chestiunile mai importante ale ședinței a fost însă, alegerea bărbatului potrivit pentru conducerea noului așezământ financiar. Chestiunea aceasta a câpătat una dintre cele mai norocoase soluțiuni. La postul important, de director executiv a fost chemat d. Ioan Lăpedatu, directorul executiv al „Ardelenii”, un om nu numai de seamă în lumea noastră financiară, unul dintre cei mai buni scriitori economiști, ei și cu pregătiri speciale pentru postul acesta. Precum suntem informați, d. Lăpedatu, a acceptat postul.

S'au mai ales doi funcționari, tot oameni cu pregătiri speciale.

Banca Generală Română de Asigurare își va începe activitatea la 1 Ianuarie 1912.

Un nou câmp de activitate financiară, menit să desăvârșească lăunara noastră organizație economică, se deschide pe seama capitalului și a muncii românești. Nu ne îndoim că noua instituțiune va lua repede arânt. Direcțiunea, în compoziția ei, este însăși o garanție pentru aceasta. Voate regiunile românești le aflăm reprezentate în ea, prin oameni de muncă și factori dintre cei mai însemnați ai vieții noastre publice.

Urăm noului institut, care își inaugurează activitatea sub auspiciu așa de frumoase, succes desăvârșit.

Inscrierile la Academia agricolă din Cluj pe anul școlar 1911—1912 se fac în timpul dela 1—8 Octomvrie a. e. După 8 Octomvrie până la 15 Octomvrie a. e. ascultătorii se admit numai pe baza unei cereri în scris, adresată corpului profesoral, iar după aceea până la 1 Noemvrie a. e. primirea o încheiește ministrul. Inscierea se face în persoană, în caz de împiedecare însă candidații se pot anunța, în termenul fixat, și în scris, având a-și transpune documentele și taxele. Taxele de plată la inscriere fac cor. 57,20, plus taxa școlară pe cel puțin prima jumătate a anului cor. 40. Ascultătorii extraordinari plătesc de fiecare obiect de învățământ câte cor. 8. Taxa de întreținere în conviet este de cor. 44 lunar, afară de aceasta o taxă pentru uzarea mobilierului de cor. 25 pro semestru.

Banca jidovească din Șomcuta-mare, botezată „Kereskedelmi bank r. t. și-a creat — serie „Tovărășia” din Orăștie — capitalul dela 500 mii la 750 mii coroane. Faptul ăsta îi privește. Dar deodată cu urearea capitalului au hotărât și deschiderea unei filiale în comuna Șulmedii. Comuna aceasta, după cât știm, e curat românească. Ce caută și cine stă într'ajutor băncii jidovești să se cuibărească acolo?

Nu lăpădați nutrețul! D. Osvadă, redactorul „Tovărășiei”, urmărind dările de seamă oficioase, scoate la iveală în esecența sa foale, că în țara e mare lipsă de nutreț și de aceea dă sfat poporului nostru, care, în ținuturi mai muntoase tot a ajuns a avea nutreț, uneori chiar bun, — să-l țină bine, să nu-l lapede, că-i vine vremea când seva căuta și cu preț îl va putea da!

„Severineana” societate comercială în Caransebeș, își va ține a XIII-a adunare generală ordinară la 28 Septembrie în sala Reuniunii române de cântări și muzică. Bilanțul pe anul acesta se saldează cu un profit curat de 7875,12 cor.

Piața de cereale din Arad.

Arad, 22 Sept.

Ploaia care a căzut în cantitate ce-i drept cam mică, a înviorat puțin câmpul și a promovat munca de toamnă.

S'a tre ut azi:

600 mm. grâu	11.40—11.60
200 mm. porumb vechi	8.20— 8.30
100 mm. ovăs	9. ———
100 mm. săcară	9.40— 9.50
100 mm. orz	8.40— 8.50
100 mm. porumb nou	7.30— 7.30

Prețul pentru cincizeci chilogramme în coroane.

Bursa de mărfuri și efecte Budapesta.

— 22 Sept.

Prețurile la 50 chilogramme.

	la amiază	la ora 2.
Grâu 1911 pe Octombrie	11:76—11:76	11:82—11:84
Grâu 1912 pe April	12:03—12:04	12:09—12:10
Secară 1911 pe Octombrie	10:15—10:16	10:19—10:20
Porumb 1912 pe Mai	8:35—08:36	8:36—08:37
Ovăs 1911 pe Octombrie	9:43—09:44	9:48—09:49

BIBLIOGRAFII.

A apărut revista literară și artistică „Luceafărul” Nr. 18, 1911 cu următorul sumar bogat și variat:

Oct. C. Tăslăuanu, Serbările din Blaj. Șt. O. Ionif, Cântărețul. Trec noptile... Nopti de veghe (poezii). Ion Gorun, „Permis liber!” I. N. Părvulescu, Bunicul (poezie). ** Andrei Bărseanu. G. Rotică, Venus înalta lui Paris (poezie). V. Eftimiu, Ispas. Alice Călugăru, Strofe pentru amurg (poezie). ** Dr. Vasile Suciu. E. Hodoș, Hoțu. A. P.-Bănățeanu, Intr-o seară de toamnă.

Cronică: Asociațiunea în Maramurăș. (O. C. T.). Producțiuni muzicale în Blaj (T. B.). Teatru în Blaj (Un Blăjan). Rivalitate surdă. Cultura națională. Poetul Cotruș (E.). † Badea Cârțan (I. Agârbiceanu). Arta populară din Austria. Monumentul lui Eminescu. Bibliografie.

Ilustrațiuni: 13 ilustrații privitoare la adunarea generală din Blaj. Andrei Bărseanu. Dr. Vasile Suciu.

La librăria „Tribuna” se află de vânzare: Dr. Onisifor Ghibu: Despre educație a 1 cor. plus 5 fil. porto.

N. Iorga: Serbările dela Blaj. Insemnătatea lor politică, culturală și literară a 30 fil. plus 5 fil. porto.

N. Iorga: Un biruitor. Radu-Vodă Șerban a 50 fil. plus 5 fil. porto.

N. Iorga: Tulburările bisericesti și politica-nismul. O cuvântare și articole a 75 fil. plus 5 fil. porto.

Ion Gorun: Știi românește? Câteva observări asupra limbii, cum se scrie în vremea de față a 1.30 plus 10 fil. porto.

Ioan Adam: Vorbe de clacă. 2.—

H. de Balzac: Amorul mascat sau nesocotita și fericire. —30.

I. Agârbiceanu: Prăpastia. —30.

I. Agârbiceanu: In clasa cultă. 1.80.

I. Agârbiceanu: Două iubiri. 2.—

I. Agârbiceanu: In întunec. 2.—

O. Goga: Poezii. Operă premiată de Academia Română. 1.—

O. Goga: Poezii. 2.—

O. Goga: Ne chiamă pământul. Poezii. 2.—

N. Iorga: Istoria Românilor în chipuri și icoane. 2.50.

Bucura Dumbravă: Haiducul, tradus de T. Nica, ed. II. 2.—

I. Codru Drăoșanu: Călătoriile unui român ardelean în țară și străinătate (1835—44). (Pe-riștii și prințesărele pe „urâșă”) terar de astăzi de Constantin Onciu, cu o prefață de N. Iorga. 1.50.

Al. Gh. Dimitrescu (Aldem), profesor: Din Germania. Intre școala primară și serviciul militar. 1.—

T. Dostoievski: Crimă și pedeapsă (Rascol-nicoff), 2 volume 4.—

D. C. Moruki: Instrăinații. Studiu social, în formă de roman. 2.—

Ioan Dragoslav: Nuvele. 2.50.

Mihail Lungianu: In sărbători (Nuvele). 1.50.

Radu Baltag: Feciorul și alte nuvele. 1.50.

N. Iorga: Oameni cari au fost. Amintiri și comemorări cu 500 pagini a 3 cor.

Ion Grămadă: Din Bucovina de altă dată. Schițe istorice. a 20 fil. plus 5 fil. porto.

Cincinat Pavelescu: Poezii. a 3 cor. plus 20 fil. porto.

L. Tolstoi: Plăceri vinovate. 30 fil.

Maxim Gorki: Mama. Roman. 2.50.

Guy de Maupassant: Dolofana. 0.30.

S. Moldovan: Ardealul. I. Ținuturile de peste olt. 1.80.

Dr. Dionisie Moldovan: Advocatul popular broșat 2.50, legat de lux 3.50.

Thomas Carlyle: Eroii. Cultul eroilor și eroicul în istorie 2.20.

Ioan Russu Șirianul: Schițe și nuvele inedite 1.50

Constanța Marino Moscu: Ada Lazu 2.—

Ioan Dragoslav: Povestea trăsnetului —30

Al. Ivan Constantinov: Bai-Ganciu sau minunate povestiri despre un bulgar de zilele noastre. Trad. de St. G. Sergent —60.

D. Anghel: Fantome 2.—

Fl. Cristescu și I. C. Bratu, institutori: Metodica învățământului primar. Insoțită de o scrisoare a dlui P. Dulfu, profesor de pedagogie 6.—

M. Sadoveanu: Apa morților. Roman. 2.—

Vasile Pop: Iubirea • biruitoare. 2.—

I. Slavici: Vatra părăsită. Nuvelă din popor 1.—

Delavrancea: Luceafărul. Dramă în 5 acte 2.50.

A. Cotruș: Poezii. 1.—

D. Zamfirescu: Anna. (Ceeace nu se poate)

„ „ Lira mea. Poezii . . . . . 2.—

„ „ „ „ „ „ obicinuită 1.50

„ „ Ștefan cel tânăr. Tragedie în 5

acte și 3 tablouri 1.40

„ „ Insurătilă. Monolog . . . . . —10

La crăciun, dramă în 3 acte . . . . . —30

E. Zola: Nuvele. —404.

H. Stahl: Bucureștii ce se duc. Cu 97 ilustrațiuni originale. 2.50.

De N. Rădulescu Niger:

De pe urma beției, comedie în 2 acte. . . —40

Păcală argat, comedie în 2 tablouri. . . —40

Păcatele lui Gânju, piesă în trei tablouri. —50

Povestea vorbeii, piesă în 1 act . . . . —50

Talpa iadului, comedie în 2 acte. . . . —40

Vulcan I. Dela sate. Nuvelă și schițe . . 1.—

Al doilea capitol din contabilitatea dublă. Afaceri de bancă, 8° mare, 70 pagini. Cor 1.

Procent, Promil, Interese și teoria conturilor curente. Ediția a doua, prelucrată și completată, 8° mare, I—IX+160 pagini. Cor. 3.

Curs complet de corespondență comercială, cu explicarea termenilor comerciali. Ediția a doua prelucrată și augmentată, 8° mare, I—X +322 pagini. Cor. 3.50.

Puncte nouă de vedere la Calcularea Conturilor Curente. Cor. —60.

La comande să se aduagă și cheltuielile de poștă (porto).

Poșta Administrației.

Petru Chiu, Bánlak. Am primit 14 cor. abonament până la 1 Octombrie 1911.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu, „Tribuna” institut tipografic, Nichie și 1910.

Ilustrate cu motive românești și cu vederi din România ș. a. se pot căpăta la »Librăria Tribunei».

Leon Tolstol.

115

RĂSBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Toate planurile pe cari le întocmise Pierre, fără a le putea realiza, prințul Andrei le executa în tăcere, unul după altul, și fără nici un efort aparent; el poseda în cel mai înalt grad acea voință practică, care știe să pună toate în mișcare fără a avea aerul de a se ocupa de ele, calitate care tocmai îi lipsea lui Pierre. Pentru întâia oară în Rusia, prințul Andrei transformă trei sute de servi de pe una din moșiile lui, în niște muncitori liberi. Pe o altă moșie el schimbă corvoada în dijma. El aduce la Boguciarovo o moașă învățată și iscusită ca să dea îngrijiri țărâncilor și făcu leafă unui preot, ca să învețe carte pe copiii din acel sat.

El își petrecea jumătate din vreme la Lyssigori între tatăl și fiul său; acesta din urmă era încă în mâinile doicei. Cealaltă parte din vreme o petrecea la Boguciarovo. Prințul Andrei urmărea cu interes tot ce se petrecea în lume, porunca cărți multe din oraș și când primea vizite din Petersburg, el băgă de seamă că acești oameni trăiți în vârtejul lumii mari, erau mult mai rău informați decât dânsul, care nici nu eșea din sat.

Afară de moșia și de cărțile lui, prințul Andrei se mai ocupa cu scrierea unei încercări de critică a nenorocitelor campanii din ultimul timp, și pregătea un proiect de reforme a regulamentelor militare.

XXXIV.

Prin mijlocul lunii Mai, prințul Andrei făcu o vizită maresalului de nobletă, contele Ilie Rostoff, cu care avea de pus la cale mai multe afaceri importante. Primăvara era caldă, toată pădurea era înfrunzită. Soselele erau pline de praf și căldura era așa de mare, încât de câte ori treceai pe lângă vre-o gărlă, îți venea poftă să te scalzi în ea.

Prințul Andrei, posomorât și preocupat de afacerile pe cari trebuia să le trateze cu contele Rostoff, intră în parcul boerest al acestuia.

Deodată, la dreapta, în pădure, auzi chiote voioase și voci femeesti, apoi văzu o ceată de fete tinere dând fuga din stuși și alergând nebunește prin mijlocul drumului. Înainte, și cea mai apropiată de trăsură, se deslușea o fată tânără cu ochii negri și fociși, de o statură fină și sveltă, într-o rochie de „indiană” galbenă și cu capul acoperit cu o batistă albă de sub care fluturau bucle de păr închis, agitate din pricina alergării. Tânăra fată striga șăgalnic, dar de îndată ce dete cu ochii de un străin, se retrase fără săl privească și dete fuga rîzând.

Contele Ilie Rostoff trăia prin 1809 la moșia sa Otradnoie; acolo primea o mulțime de mosafiri, organiza vânători, spectacole, dineuri și concerte. El îl primi pe prințul Andrei ca pe toți mosafirii, adevărat cu brațele deschise, și îl sili să petreacă acolo pe timpul nopții.

Prințul Andrei plecă a doua zi de dimineată fără a mai aștepta damele ca săși ia rămas bun. Numai contelei Rostoff îi strînse mâna la plecare.

XXXV.

In luna August 1809, prințul Andrei ajunse la Petersburg. Pe vremea aceea tânărul Speranzki era la

apogeul gloriei și în niște adevărate friguri de reforme. Tot pe atunci împăratul scrindinduși piciorul în urma unui accident de trăsură, zăcu la Peterhoff trei săptămâni încheiate, primind în fiecare zi vizita lui Speranzki, și numai a lui. Pe altul nici nu voia să vadă. În epoca aceea țarul pregătea nu numai cele două ucaze, faimoase asupra suprimării demnităților dela Curte și a introducerii de examen pentru admiterea în slujbe mari, dar și o constituție care trebuia să schimbe cu toată forma de guvernământ. În sfârșit Alexandru începea săși realizeze visurile de a guverna în mod liberal, pe cari le adusese încă de când se urcase pe tron și pe cari voise să le îndeplinească ajutorat de sfetnicii lui Certorijski, Novosiltew, Kociubzi și Strogonow, pe cari el însuși îi numea în glumă „Comitetul mântuirii publice”. Dar în clipa sosirii prințului Andrei, împăratul înlocuise pe toți sfetnicii săi cu Speranzki pentru afacerile civile și cu Arakceeff pentru cele militare.

Prințul Andrei, în calitate sa de șambelan merse la curte într-o zi de recepție. Împăratul îi aruncă de două ori ochii spre dânsul, dar nu-i vorbi. Prințul Andrei i-se păru întotdeauna că era antipatic țarului și că acesta nu-l putea suferi. De data asta, căutătura semeată și rece pe care i-o aruncă Alexandru, îl întări în credințele lui. Curtenii explicară prințului Andrei că împăratul era nemulțumit de dânsul fiindcă nu luase parte la campania din 1805.

Bolkonsky dete proiectul său feldmaresalului, amicul tatălui său, care îl primi pe prinț cu bunăvoință, făgăduindu-i că va vorbi împăratului despre proiect. După câteva zile, prințul Andrei fu invitat să se prezinte în fața ministrului de război, contele Arakceeff.

(Va urma)

La librăria „Tribunei” se află de vânzare următoarele:

Biblioteca copiilor, a 4 fileri.

- Nr. 1. Peneș Curcanul, Poesie de V. Alecsandri
- Nr. 2. Tolpa și Ștefan Vodă, Trad. pop. de S. Fl. Marian. Țăranul și Pescarul, Fabulă de C. Bălănescu.
- Nr. 3. Toma a lui Moș, sau Românul la bătrînețe, Legendă de -V. -Alecsandri.- Fragile, Istorie morală.
- Nr. 4. Stan Bolovan, Poveste de I. Pop Reteaganul.
- Nr. 5. Fulgerul, Istorie morală. Sfaturi bune,
- Nr. 6. Fata bărbată și fata leneșe, Poveste de I. de Anton Pann. V. C. Fundescu.
- Nr. 7. Povestea unei păsărice, Poesie de V. Alecsandri.
- Nr. 8. Patru frați, Dialog de I. Dariu.
- Nr. 9. Opișanul, Legendă de V. Alecsandri.
- Nr. 10. Isteață și pace, Poveste de I. Pop Reteaganul.
- Nr. 11. Ariciul și vulpea, Fabulă de I. Ispirescu. Judecată dreaptă după „Icoana” lumii Prelucrate de I. Dariu.
- Nr. 12. Copilul cersitor, Istorie morală de D. Lăpădat. Mai bine cova decât nimic, Fab. de Anton Pan. Leul la vânat, Fabulă de Alex. Canici.
- Nr. 13. Trifon Țiganul și Popa, Poveste de N. Clonță, Țăranul și vulpea, Fabulă de V. G. Carp.
- Nr. 14. Bătrânii săraci dar onești, Poveste de învăț. asociat. Mircea cel Mare și Solhi, Legendă de D. Bolintineanu.
- Nr. 15. Costea Ciobanul și mama lui, Poveste de D. Lăpădat. Preda Buzescu, Legendă de D. Bolintineanu.
- Nr. 16. Plescuță, Poveste populară de Dometiu Dogariu.
- Nr. 17. Omul frumos, poesie de A. Mureșianu. O familie fericită, (din Istoriile lui Andersen). Tradusă de I. Popovici.
- Nr. 18. Armeanul Neguțător și Fiul său Gherghel, (Poveste culeasă din gura popoului) de Reboreanu. Bunica evlavioasă, (din istoriile lui Andersen). Trad. de I. Popovici. Găcitură.
- Nr. 19. Norocul și mintea, Poveste de I. Pop Reteaganul.
- Nr. 20. Bărnușca, Poveste de S. Fl. Marian.
- Nr. 21. Doi frați și două surori, Convorbire întocmită pentru copii de I. Dariu.
- Nr. 22. Picătură de apă, Istorie morală instruc. după „Org. pedagog.”
- Nr. 23. Movița lui Burcel, Legendă de V. Alecsandri. Urmările Limbuției, Povestire morală de Anton Panu.
- Nr. 24. Ioniță, Istorie morală de P. Vaneu. Fluturii, Poesie de N. Beldicenu.
- Nr. 25. Bătălia dela Călugăreni, Fragment istoric de C. Aricescu. Clopotul, Istorie morală, trad. de I. Popovici.
- Nr. 26. Sandra, Legendă pop. de Ion Dologa. Ștefan și Cornu, Poesi de V. Alecsandri.
- Nr. 27. Angheluș fecior de împărat, Poveste de D. Dogariu.
- Nr. 28. Îndreptarea școlarului stricat, Istor. morale de N. Boiu. Vorbe și răspunsuri potrivite, de P. Ispirescu.
- Nr. 29. Copila de omenie și Roata Norocului, Istorie morale după „Școala și Familia”. Marcuș turcu, Legendă de M. Pompiliu.
- Nr. 30. Sentinela Română, Poesie de V. Alecsandri.

Cărți de rugăciuni.

Glaslov (Orologion) leg. roșie	2.40
” ” l. piele roșie, aurită	4.—
” ” leg. roșie	2.10
” sau orologiu ” ”	1.90
Manual de cântări bisericești sau Octoihul mic legat piele roșie	3.20
Manual de cântări bisericești sau Octoihul mic leg. roșie	1.60
Octoihul cel mic	1.50
Cele opt glasuri sau octoihul cel mic	1.50
Acaftisul preasfintei născătoare de D-zeu și alte rugăciuni leg. în piele roșie	3.20
” leg. în piele neagră aurită	4.—
” ” ” ” brună, neagră și lila	

cu negru	5.20
” leg. pânză neagră, aurită	1.75
” leg. pânză roșie	1.70
” leg. de os alb foarte frumoasă	10.—
” de piele brună	10.—
” im de os, albă	2.75
” leg. roșie	1.70
Acaftisul Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și alte acaftiste și rugăciuni foarte evlavioase și de folos	1.20
Patima și moartea Domnului și Mântuitorului nostru Isus Christos. Logătură neagră aurită	2.—
Icoana sufletului. Carte de rugăciuni și cântări bisericești leg.	1.—
Rugăciunile școlarilor și cântări bis. pentru școlile populare române. Alese și întocmite de N. Ștefu, inv.	—50
Mărgăritarul sufletului. Carte de rugăciuni și cântări, întocmite pentru toate trebuințele vieții leg. roșie și vânătă	1.—

La Librăria „Tribunei” să află de vânzare lucruri dela „Reuniunea Femeilor Române”. Bucata Cor. 1 + 10 fileri porto. Recomandat 35 fileri.

La librăria Tribunei se află de vânzare Cuvântări bisericești de Massilon episcop de Clermont. Trad. de I. Genț protopop gr.-cat. Volumul I costă 5 cor., iar volumul II 3.40 cor.

Nicolae Mazere profesor în Iași Harta etnografică a Transilvaniei în mărime de 107—97 cm. Bucata costă cor. 4, cu supliment cor. 6.50.

La Librăria Tribunei se află de vânzare cărți postule ilustrate, reprezentând pe M. Eminescu și G. Barițiu. Aceste ilustrate se vind în favorul fondului pentru ridicarea a câte unui bust susnumiților bărbați. Prețul 10 fil.

Ioșif Ștanca: Școala română și învățătorul român din Ungaria în lumină adovărată. ă 1 cor. + 5 fil. porto, recomandat 30 fil.

**REISZ MIKSA
FABRICĂ DE
MOBILE**

in

BÉKÉSCSABA—NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă „Apollo”).

Blănării !!!

precum: boauri (muff) tocure de picioare, — Jachete, după croiu englez și francez, berletuieli cu lână, etc. Reparări și transformări bune și ieftine se pot câștiga la

Nicolae Gruția,
blănar
Temesvár - Josefstadt,
Hunyadi-ut 9.

Atelierul de dentură

Radu Novák

Arad, Tököly-tér 7.

==== Etagiul I. ====

Gruber Dezső

magazin de pălării și articole de modă pentru bărbați.

Gluj—Kolozyár.

Colțul străzii Wesselényi și Szép, vis-à-vis cu hotelul „Fészl.”

Noutăți în diferite soiuri de

PĂLĂRII

de domni și copii, albituri, cravate și toffelul de articole. — Prețuri solide. — Serviciu conștiincios.

Comandele din provincie se execută prompt și francate.

Krämer Károly
strungar

Făgăraș, Apaffy-utca Nr. 2.

Primește spre efectuare și reparare toate lucrurile ce aparțin acestei branșe, și recomandă neguțătorilor dopuri pentru buți, în orice mărime, pregătite din material excelent.

Ține în depozit în abundență mare toffelul de articoli pentru fumători gherghefuri pentru lucrul de -mână etc. etc.

Comandele din provincie se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Obiectectele admirabile.

Ilustrate

cu vederi din Arad, peisaguri, pasteluri și motive românești se pot căpăta

la „Librăria Tribunei”.

Convocare.

Comuna promontorială din *Şiria* (Világos) își ține

adunarea generală

la 27 Septembrie 1911 st. n. dimineața la 9 ore în cancelaria oficiului promontorial, dreptce on. proprietari de vii prin aceasta sunt poțitiți a participa la adunarea indicată.

OBIECTELE:

1. Staverirea termenului culesului de vii.
2. Construirea preliminarului pe 1912.
3. Pertractarea noului statut promontorial.
4. Alte obiecte obveninde.

Şiria, (Világos) 17 Septembrie 1911.

Prezidiul promontorial.

P. T.

Subscriții avem onoarea a face cunoscut On. public din loc și jur că **prăvălia noastră de pește și fructe sudice**, care există de mai mulți ani în casa noastră proprie **Strada Hirschner No 4, am mărito** introducând și

mărfuri de coloniale și delicatose

Zilnic: Pește proaspăt; cafea proaspăt prăjită făină și petrolu; totfelul de brânză.

Pelângă acestea purtăm și mai departe negoțul de pește și fructe sudice.

Prin mijloace suficiente și legături cu firme de de primul rang suntem în plăcuta poziție a oferi Onor. public mărfuri bune și cu prețul cel mai redus.

Rugăm deci pe on. public a face o încercare și a să convinge de calitatea cea mai bună și de prețul redus al mărfurilor.

In speranță că On. public ne va da binevoitorul său sprijin semnăm

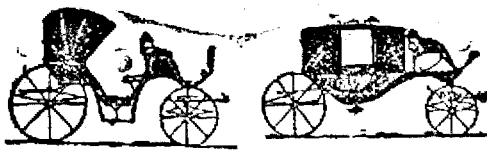
Cu stimă:

Frații Gingold.
Braşov.

Salon de haine bărbătești
J. Schneider, Sibiu
Hermannsplatz 8, etagiul I.
Palatul Habermann. (Nagyszeben).

ANUNȚURILE
se primesc cu prețuri moderate la administr. Tribunei.

KIRÁLY LAJOS

ferar, dogar, șelar și lustruitor.
Aiud—Nagyenyed, Str. Teiuşului 14.

Recomandă uzina sa înlocuită cu puteri motorice și lucrative bune, pentru prepararea articolelor de *ferărie, șelărie și lustruire* cu prețuri ieftine, dispunând de un serviciu prompt, execuție modernă.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și institut pentru spălătul rufelor cu aburi, în **ALBA IULIA** Gyulafehérvár. Széchenyi-u. (îngă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și vopsitorie chimică de totfelul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Ciobotari, ATENȚIUNE! Pantofari

AUREL BRINZAY

fabricant de unelte,
BUDAPEST, VIII., Losoncy-utca 18

Pregătește totfelul de unelte pentru ciobotărie și pantofărie.
Catalog trimite gratis.

Zaharie Bârsan:

Impresii de Teatru din Ardeal
à 2 Cor.

(10 fleri porto).

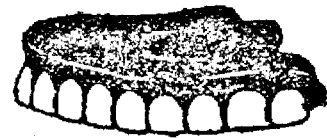
: Se poate căpăta la Librăria Tribunei Arad.

Totfelul de blănării

precum: boauri, (muff), tocure de picioare, Jachete după croiul englez și francez, berletuiei cu lână, totfelul de căciuli, etc. Reparări și transformări bune și ieftine se pot câștiga la

Puskás József,
blănar
Aiud—Nagyenyed.
Szentkirály-utca 80—82. sz.

Scoaterea dinților, dinți artistici, poduri în gură, de aur, coroane, efeptuiește

QUIL REINHOLD
DENTIST,

pe lângă prețuri moderate și garanță
LUGOȘ, STR. BONNÁ CZ 11.

P. Bittenbinder

colorator de mățasuri, curățitor chimic de haine și spălător.

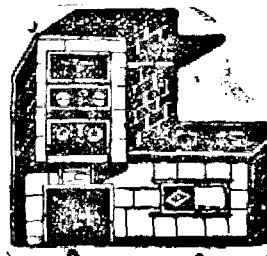
Timișoara — Temesvár.

Centrala: Józsefváros, Fröbel-u. 37.
Filiala: Gyárváros, Fő-utca 27. sz.

Curăță și colorează, chimic, orice haine de dame, domni și copii, perdele, pânzături și îmbrăcăminte de mobile. — Apoi spală și calcă orice fel de albituri, gulere și mangete. Comande din provincie se fac prompt. Costume barb. curăț chimic cu 3 cor.

CARL GÜRTLER

Iăcătus artistic și pentru edificii
SIBIU Str. Elisabeta 26.
se recomandă la toate lucrările ce se țin de specialitate mai ales
LA ZIDIRI NOI.

Lucrări ornamentice, precum peatră grilaj, grilaj la morminte și galerii, se pregătesc conform gustului în modul cel mai succes Paratonere și montarea lor. Instalațiuni de apaducte, closete, baie, introducere electrică executate cu măiestrie. Reparaturi se primesc. Mare magazin de căminuri perpetue în diferite mărimi.

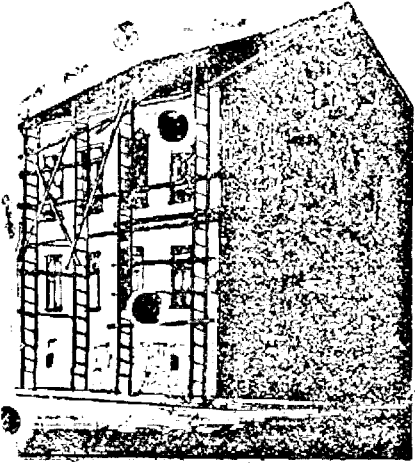
Carl Gürtler junior.

Biroul arhitectului

Jfj. Czako Lajos
Kolozsvár
Monostori-ut 60.

Telefon No 936.

Primește orice lucrări din acest ram, planuri, preliminar de spese, conducerea și supraveghierea edificărilor, controlarea și valorarea lor, cum și edificări complete, atât în loc cât și în proviucie, pelângă prețurile cele mai moderate.

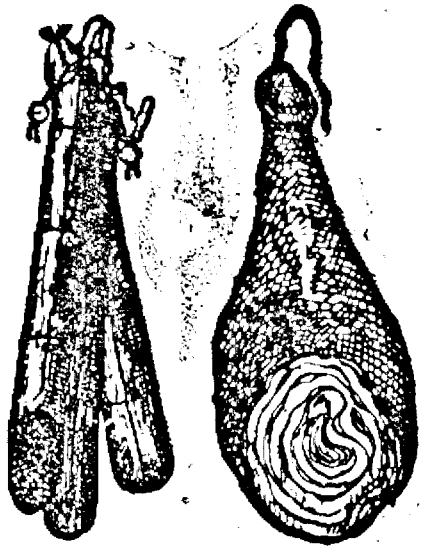
Nagy Sándor, sculptor, Arad, Kossuth-u. No 4.
:- In stabilimentul de piatrărie a lui Mairovitz. -:

Execută și reparaază

lucrări de sculptură artistică

figurate și decorative precum și portrete după natură și fotografii, monumente mormântale, toffelul de produse ale industriei, apoi lucrări moderne sculptate pentru decorația zidurilor din teracotă, piatră, ghips, ciment și din alte materii pelângă prețurile cele mai ieftine și serviciu conștiințios.

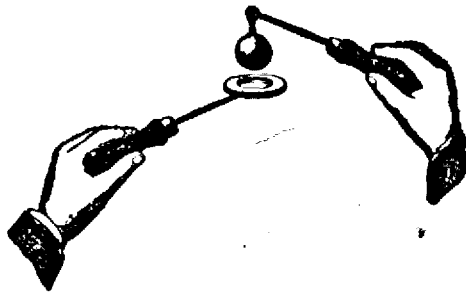

Friederich Schintzel

fabrică de mizeluri, salamă și cârnățarie
Nagyszeben — Hermannstadt
Jungerwald-Strasse Nro. 3.

Își recomandă diferitele specialități de cârnați de cea mai fină calitate, șunci, salamă, pariser, cârnăței de hrean și Frankfurt, caș de ficat, sarfaladă, etc. Slănină albă și pipărată, unsoare curată de porc. — Liste de prețuri gratuit. Vanzătorii primesc rabat. Comandele din provincie se efectuează prompt, atât la expediția cu poșta cât și cu trenul.

In atenția susținătorilor de școale.

Requisitele obligatoare pentru școalele confesionale în cadrul legii XXVII, § 15 din 1907, se pot cumpăra mai avantajos dela

Hábel Mátyás Géza

fabricant de recvizite școlastice
Budapesta, VII., Vas-utca No 7.

= Atelierul de fotografariat a lui =

Csizhegyi Sándor

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.
(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér No 26, lângă farmacia lui Hintz. — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

In 1904 a câștigat dela societatea din Budapesta a vâpsitorilor auritorilor și lastruitorilor diplomă.

Taferner Antal

auritor de biserici și saloane
Versecz, Temesvári-u. 20.

Primește spre executare, conform planului aurire și reparare, iconostase, altare, s. mormânt, acoperiș de turnuri, aranjamente bisericesti apoi pregătirea tuturor lucrărilor de brânza aceasta precum și repararea și vopsirea de nou a monumentelor deasemenea și orice icoane bisericesti. La dorința pregătesc prospect; pentru vederea lucrărilor în provință merg pe — — — spesele mele proprii. — — —

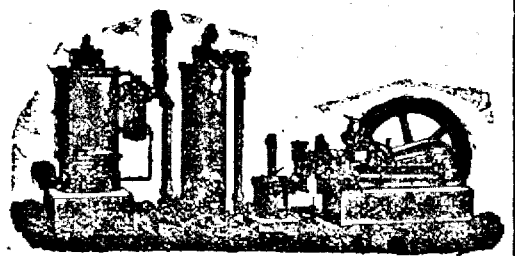
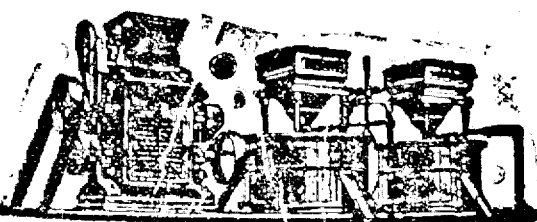
Execuție promptă. Serviciu conștiințios.

Societate act. de mașini agricole și mehanice

(Mezőgazdasági és műszaki R. T.)

Nagyvárad, Rimánóczy-u.1.

Mare depozit de mașini agricole și mehanice.

Liferează: mașini agricole și industriale, unelte, aranjamente de mori, mașini de abur, motoare cu olei, benzin și gaz. Automobile, articole californice, curcubete, pentru vin, bere și apă. Olei pentru mașini și cilindre.

Toffelul de unsori pentru mașini, saci, ponevi, valtrapuri, ștreanguri și pălămare; curele pentru mașini, pompe, mașini pentru vin și viticultură precum și utensilii; stropitoare, îngrădituri de sârmă, cumpene, desinfectorii și dulapuri de salvare.

Secție de electricitate și mașinării.

Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă
ghete americane și franceze

cusute cu mâna în
atelierul propriu
— precum și —

ghete gata

f. moderne p. băr-
bați, femei și copii.

galoși, ghet
comode și p.
gimnastică. —

Mare magazin de
gume renumite
de Sullivan pentru
tocuri la ghet
ș i
oreme excelente.

Ghetele pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură. — La comanda din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prompt.

Expoziție permanentă în magazinul de mobile a lui Gheorghe Stahl din Lugos

Strada Bisericei (Templom-u) No 15.

Recomandă totfelul de

mobile

de tâmplărie și tapițerie, cum și mobile pentru sufragerii, dormitoare, saloane și birouri, din lemn (Thonet), fier, aramă și piele, tablouri: peisage, nuduri și icoane, oglinzi, jardiniere, console, covoare pentru pat, mese și dușumea, otomane, draperii, perdele, etc. în asortiment bogat, calitate bună, fabricație proprie și prețuri ieftine. — Comandele se execută prompt.

Ligeti Sándor,

colorator de geamuri, atelier
industrial pentru mozaicuri
de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de
biserică colorate, mozaicuri
de sticlă și rame de aramă
dela cele mai simple până la
cele mai complicate, cu pre-
țuri moderate. — Geamurile
aproape tuturor bisericilor gr.
cat. sunt lucrate în atelierul
meu, între cari și ferestrele
bisericii noi zidite din Szász-
Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt
lucrate în atelierul meu propriu.

Magazinul de blănărie și cojocărie

Dudás Sándor

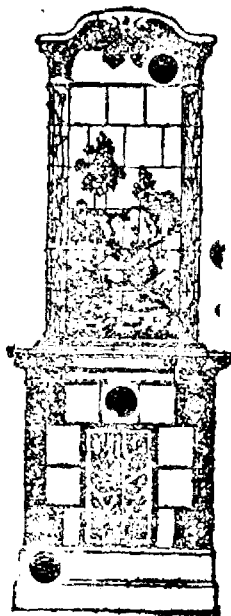
Cluj—Kolozsvár,

Strada Unio Nrul 12.

Pregătește totfelul de articoli aparținători
acestei branșe, în preț favorabil precum:
Bitușe de călătorie, tocuri pentru picioare,
lănării, cojoace pentru bărbați și femei,
după modele franceze și engleze, colilere,
manșoane, căciuli etc. după moda cea mai
nouă. Mare depozit de covoare de lână.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoș-
tința on. public, că în Kolozsvár,
Monostori-u. 7, am deschis
un mare magazin înregistrat
și provăzut cu *cuptoare din țară
și străinătate*, unde se află în de-
pozit permanent cuptoare moderne
de majolică stil secesion și cuptoare
de olane Daniel, precum și cămi-
nuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra de-
pozitului meu model, asigurînd-ul tot
odată despre calitatea perfectă ale arti-
colelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt
cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

Cornel Tunner

industrie de marmoră și granit în

Timișoara-Fabrik, Andrásy-ut No 22.

și Timișoara-Josefin, Hunyadi-utca No 4.

Iși recomandă magazinul său bogat asortat cu

pietrii monumentale

table de marmoră, statui,

etc., fabricație proprie în executare
de gust frumos și preț moderat.

Având un magazin bogat, livrează
— mai ieftin ca orice concurență. —

Recomandându-se on. public roagă
cercetarea binevoitoarelor comande:

Cornel Tunner,
măiestru de sculptură în piatră.

Abonați „TRIBUNA POPORULUI”!

cea mai bună și mai ieftină foaie poporală.